Liber Coll. B. Mariæ Magdalenæ Oxon.

Troposchematologiæ RHETORICÆ LIBRI DUO.

Quæstionibus & Responsionibus concinnati,
Notis identidem brevioribus illustrati,
Atque in Scholasticæ juventutis usum adornati.

A GUILIELMO WALKER, S. T. B.
Auctore Tractatus de Particulis *Anglicanis*.

— Χάρις βαιοῖσιν ἐπηδοῖ. Anthol. Græc.
Quicquid præcipies esto brevis-Hor. de Arte Poet.

LONDINI,
Excudebat *Joh. Winter*, prostantque venales apud *Allen. Bancks*, sub signo Iridis, juxta templum S. *Egidii* extra Cripiegate, 1668.

COLLEGE

MAGDALEN COLLEGE LIBRARY OXFORD

Viro cum primis Reverendo
D^no. THOMÆ PIERCE,
Sacræ Theologiæ Doctori,
Collegii Magdalenensis *apud* Oxonienses
Dignissimo Præsidi,
Spectatissimo Ecclesiæ Cathedralis [bendario
Tum Lincolniensis *tum* Cantuariensis *Præ-*
Suoque plurimùm colendo Patrono
GUILIELMUS WALKER παντευδαιμονεῖν.

EDituro mihi hosce de *Rhetoricâ Tropoſchematologiâ* libros, neutiquam erat diu deliberandum, cujusnam tandem istos potissimùm Nomini dedicarem. Hoc etenim omne, quantulum idcunque esset, sive Honoris, sive Officii, Tibi à me in primis præstari, cum præcellentes *Virtutes* Tuæ, tum perillustria Tua in me *Beneficia*, suo quasi jure postulabant. Quæ quidem utraque ejusmodi sunt, ut, nullo cum tacenda modo esse videantur, de iis tamen quid publicè, ac pro merito dicere pertimescam. De *Virtutibus* quidem Tuis vereor dicere, ne quâ forte ratione Venerando Nomini Tuo vel

 invidiam

invidiam faciam, vel injurius existam. *Invidiam* quidem faciam, si paullùm modò quid ampliùs dixero, quàm alii vel de Te crediderint, vel sibi de se ipsis conscii fuerint. *Injurius* autem existam, si quâ in re quid minùs dixero, quàm par est tanto ut de Viro à me dicatur: Cui quidem Vertutes sic omnes insunt, ut singulæ emineant; & in quo rite celebrando citiùs me deficerent laudandi vires, quàm laudandæ virtutes: Cujusque adeò ad laudes, pro eo atque est dignum decorandas, æquum erat, ut omnes adducant suas Tropi Gratias & Schemata Veneres, totamque expandat suam Rhetorica palmam. De *Beneficiis* item Tuis dicere vereor, ne non ingratus dum videri nitar, magnarum mole rerum penitus opprimar. Longè quippe exsuperant Tua meas merita laudes, multoque sunt majora Tua in me *Beneficia* amplissimis meis omnibus gratiarum actionibus. Quàm amico me præsentem vultu excipis! quam jucundas ad absentem literas mittis! Quàm honorificis me & verbis & scriptis apud alios exornas! Ut dubitantem me consilio expedis! Ut dolentem solatio levas! Ut studentem incitatu promoves! Quàm multis porrò, quàm magnis, quàm denique præstantibus me donis cumulas! Elegantes, quos legam, de tuis Libros; perpulchrum, quo bibam, de argento *Craterem*: amplum tandem, quo vivam, *Ecclesiasticum Beneficium*, Tuo hæc omnia dono refero.

refero. Quæ cum ita ſe res habeant, Si tot & tantas Tuas *Virtutes*, ſi tot & tanta Tua in me *Merita* nullo dem operam, ut munere excolam, abeſſe prorſus non poteſt, quin omnium poſt homines natos ingratorum ingratiſſimus evadam. Tuo proinde Nomini hoc conſcriptum à me *Opuſculum* conſecratum eo, eâque planè id facio & gratiâ & fine, ut exiſtat publicum, utinam conſiat & æternum, quâ Tuorum erga me, maximorum certè *Beneficiorum*, quâ perpetuæ item meæ, quàm debitiſſimæ in Te *Obſervantiæ* Monumentum. Multo, multo nobilius magiſque auguſtum à me poſcunt Μνημόσυνον Tuæ illæ tum *Virtutes*, tum *Beneficia*. Cæterum, conſultis tandem facultatulis meis, illud ſum Tuæ auſus *Dignitati* offerre munuſculum, quod *Parvitati* eſſet meæ convenientiſſimum. Cujus quidem non ea mens eſt, pari ut Te velit munere remunerare, tantùm verò ut orbi teſtatum faciat, me, cum nequeam Tibi gratiam *referre*, tamen *habere*, quin &, quo poſſim pacto, *agere*. Quod eſt à me in præſenti præſtitum, id ſi, quale quale eſt, æquî bonique *Tua* fecerit *Humanitas*, ſervum planè Tu tuum non parum beaveris, quin ipſo tantum non cœlo collocabis. De cætero, *Reverentiæ* Tuæ Tuiſque omnibus vitam, ſalutem, incolumitatem, honorem, & quæcunque alia fauſta, feliciaque fuerint, cœlitus donari, intimis, ardentiſſimis animi mei votis precor & expoſco. Quin porrò

Tutela

Tutelæ deinceps Tuæ, quicquid demum hoc Opusculi est, humiliter committo, & commendo. Supplicibusque à Te quæso & contendo precibus, ut quemadmodum es dignatus operis *Auctori* esse Patronus, ita & digneris Auctoris *operi* patrocinari. Hoc si feceris, quod ut Te facturum sperem, monet me ac jubet, non vulgaris quidem, sed singularis quædam *Tua Humanitas*, re id verâ mihi es facturus, quo quod possit fieri mihi gratius, nihil est. Vale tandem in Christo, ac salve plurimùm *Reverende* mi admodum *Domine*, æternùm *celebrande* mihi *Patrone*, & quâ es adhuc benevolentiâ me complexus, eâ usque me complecti propitius pergas, id est,

Colsterworthiæ in agro Lincolnienſi, Idibus Februariis Anno Domini 1667.

Humillimum devotiſſimum Reverentiæ Tuæ Servulum ac Clientulum Guillelmus Walker.

Præfatio

PRÆFATIO AD LECTOREM.

Lector Humane,

QUum varii sint Artis Rhetoricæ Scriptores, qui nostris hac tempore in Scholis versantur, illorum tamen omnium, saltem quorum videndi adhuc mihi copia contigit, ne quidem unus existit ullus, in nostræ usum puerilis conscriptus, qui per omnia mihi satisfaciat. Vel enim, breves dum esse volunt, ita rem, præcipuè Troporum obscurè in plerisque tractant, ut puerorum intellectum prorsus excedant; Vel Methodo ita præposterâ tradunt, ut Troporum Generibus Affectiones præmittant, & ignotum per ignotius intelligendum exhibeant; Vel denique aut Logicâ Rerum, Voss. Partit. Orator. *l.* 1. *p.* 11. Nemo nisi Logicis imbutus ad Rhetoricen admitti debet.

bet. *Id. ib. p.* 17. Quæ omnia exemplis illustrarem*us*, nisi istæc notissima forent è Logicis: quorum intelligentem prius esse oportet, si quis seriò rhetoricari volet. *Aut* Etymologicâ *Nominum explicatione, omnino, aut magnâ ex parte deficiunt, sine quâ haud est ut quis in hâc percipiendâ Arte, multùm proficiat. Quod cum vidissem serióque apud me sæpius considerâssem, rem facturus gratam, pueritiæ præsertim nostræ Institutoribus videbar, si ejusmodi* Institutionem Troposchematologicam, *Scholarum in nostrarum usum adornarem, quæ illis omnibus seu vitiis, seu defectibus immunis foret, vel saltem minùs abundaret. Rem (juvante deo) confeci: confectam (en!) legendam vulgo in apertum protuli. Æquâ hanc velim lance cum quâvis aliâ Auctoris cujuscunque, molis non majoris Rhetoricâ conferas, & utra tibi magis placuerit, hac per me tibi magis uti licebit. Interim scindi ita fuisse commodi mei cupidum, ut præ eo nullam vel otii mei, vel famæ etiam rationem habuerim. Tua quod ego gratia hoc in opere præstiti, si Tu Humane Lector, boni consulueris, hac ratione mihi, plus deinceps & olei & operæ meæ, in bonum vel tuum vel publicum insumendi, animum feceris. Vale feliciter: & si quid his novisti rectius candidus impertias, sin minus, his mecum uti placidus digneris.*

Troposche-

Tropoſchematologiæ Rhetoricæ

LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

De Rhetoricâ ejuſque Ornamentis: item de Tropo & ejus Generibus.

Quid eſt Rhetorica?

Rhetorica eſt Ars præcepta tradens de exornandâ oratione.

☞ Rhetorica (ars ſc. vel facultas) Ῥητορικὴ [ſc. τέχνη] dicitur à ῥέω dico; voce dicendi κατ' ἐξοχὴν ſumptâ, ne ſi is unus dicere mereatur dici, qui Rhetoricè; hoc eſt ornatè dicat.

Quotuplicia ſunt Orationis Ornamenta?

Orationis Ornamenta duplicia ſunt, Interna ſcilicet, & Externa.

Quænam ſunt Interna Orationis Ornamenta?

Interna Orationis Ornamenta duo ſunt, Tropus nempe, & Schema ſive Figura.

N. *Ornari Orationem Græci putant, ſi verborum immutationibus utantur, quas appellant τροπους, & ſententiarum, orationiſq; formis, quas vocant σχήματα.* Cic. L. de clar. Orator. *Eam nos Rhetoricæ partem, quæ Troporum explicat naturam, Tropologiam dicimus; eam, quæ ſchematum, Schematologiam nuncupamus. A priore nobis exordiendum; in eaque à Tropi definitione.*

Quid eſt Tropus?

Tropus eſt Ornamentum Rhetoricum, ſive ornatus dicendi modus, quo vox à propriâ ſuâ ſignificatione mutata, ad aliud ſignificandum uſurpatur, quàm primò propriéque ſignificat.

E. g. Cùm viſo in arenâ vel nive, humani pedis veſtigio, dicit ſe quis videre pedem hominis; non id eum ſignificat vox *pedis*, quod primo propriéque ſignificat, ſed à nativâ ac propriâ ſuâ ſignificatione ad aliud ſignificandum traducitur: nam primò propriéque ſignificat infimum illud humani corporis membrum, quo quis loco inſiſtit, vel loco movetur: at hic ſignificat non illud hominis membrum, quod proprie pes dicitur, ſed membri illius, ſcilicet pedis, ſignum aliquod, nempe veſtigium.

☞ Tropus derivatur à τέτροφα præterito medio verbi τρέπω, verto, ſive muto, nempe, quia in omni Tropo mutatio aliqua dictioni accidit, ut quæ ibi non ſuâ, ſed aliena ſignificatione uſurpatur.

Quot in Tropo conſideranda veniunt?

In Tropo conſideranda veniunt Genera ejus, & Affectiones.

Tropi Genera quot ſunt?

Tropi

Tropi Genera sunt quatuor; Synecdoche, Metonymia, Metephora & Ironia.

N. *Vel res arcto adeo vinculo conjunguntur, ut unum sit de alterius essentiâ, velut totum & pars, quæ Synecdoche commutat; vel non quidem unum de alterius essentia est, sed tamen cum essentiâ conjungitur, sive quia alterum alterius causa est, sive quod unum alteri insit, aut adsit, alterúmve præcedat aut sequatur, quæ invertit Metonymia; vel nequidem conjuncta sunt cum essentiâ, sed aut similia tantùm, cujusmodi commutat Metaphora; aut etiam opposita, quorum unum pro altero ponit Ironia. Sic Troporum numerum hunc & ordinem colligit doctissimus Vossius; & in hoc ordine secundùm hunc numerum mihi procedendum duxi. Primum itaque agendum est de Synecdoche.*

CAPUT II.

Synecdoche quid, & quotuplex; item de Toto, ejusque Partibus & Generibus.

Quid est Synecdoche?

Synecdoche est Tropus, quo ponitur nomen totius ad significandum partem; vel nomen partis ad significandum totum.

☞ Dicitur συνεκδοχὴ, Synecdoche, à συνεκδέχομαι comprehendo; quia hoc Tropo comprehenditur vel sub latiori vocabulo arctius, vel sub arctiori latius; sc. pars sub toto, vel totum sub parte.

N. *Ad Tropi hujus naturam intelligendam necessarium*

eſt, ut aliquid de naturâ Totius & Partium, ex Logicorum præceptiunculis prælibemus.

Quid eſt Totum?

Totum illud omne eſt, quod ex partibus aptè inter ſe unitis conſtat.

N. *In Toto non ſatis eſt, quod partes ſunt, niſi & debito modo & ordine inter ſe unitæ ſint.*

Quid ſunt partes Totius?

Partes Totius res illæ ſunt, ex quibus unitis conſtituitur Totum.

Quotuplex in Rhetoricâ conſideratur Totum?

Conſideratur in Rhetoricâ triplex Totum, nempe Univerſale, Eſſentiale & Integrale.

Quid eſt Totum Univerſale?

Totum Univerſale eſt Genus reſpectu ſpecierum, aut Species reſpectu Individuorum.

Quid eſt Genus?

Genus eſt vox naturam ſignificans univerſalem, quæ de pluribus & ſpecie differentibus, prædicari, ſive affirmari poteſt, in quæſtione quâ quæritur, quid res ſit. Ut cùm quæritur quid ſit homo? vel, quid ſit beſtia? reſpondetur, eſt animal. Unde liquet *animal* eſſe Genus hominis & beſtiæ.

N. *Specie differre dicuntur, quæ differunt eſſentialiter ſub eodem genere; ut homo & beſtia.*

☞ Dicitur γένος Genus, ab inuſitato verbo γένω, cujus in locum ſucceſſit γίγνω, Gigno; quod ab

ab hoc ceu parente aliquo, ſpecies & individua tanquam filii & nepotes gignantur.

Quid eſt Species?

Species eſt vox naturam ſignificans univerſalem, quæ de pluribus & numero differentibus poteſt prædicari, in quæſtione quâ quæritur, quid ſit res. Ut, cùm quæritur, quid eſt Ariſtoteles? vel, quid eſt Alexander? reſpondetur, homo eſt.

N *Numero differre dicuntur, quæ cum ejuſdem eſſentiæ ſint, ut multa numerari poſſunt; ut individua ejuſdem ſpeciei.*

Quid eſt individuum?

Individuum eſt vox naturam ſignificans ſingularem, quæ de uno tantùm ſuâpte naturâ prædicari apta eſt. Ut, Socrates, hic homo.

N. *Singularia dicuntur individua, quod in plura ejuſdem nominis, naturæ & quantitatis dividi nequeunt Sic Alexander dividi poteſt in corpus & animam; vel in caput, ventrem, pedes, cæteroſq; corporis artus: at in plures Alexandros dividi non poteſt. Ternio poteſt dividi in tres unitates, at dividi nequit in tres terniones. Sic Sextarius vini poteſt dividi in plures vini portiunculas, at in plures vini ſextarios dividi non poteſt.*

Quid eſt Totum Eſſentiale?

Totum Eſſentiale illud eſt quod ex materiâ & formâ conſtat.

N *Materia eſt cauſa interna ex quâ res aliqua aut fit, aut conſtat. Forma eſt cauſa interna per quam res eſt id quod eſt; e. g.. Homo eſt Totum eſſentiale reſpectu corporis & animæ ex quibus conſtat. Corpus eſt materia; Anima*

nima forma eſt. Per corpus homo aliquid eſt, ſed per animam eſt id quod eſt, ſcilicet homo. Nam poſito quod corpus hominis aliâ cujuſvis animalis formâ eſſentialiter informetur, erit animal ignoti adhuc & nominis & ſpeciei; at non erit homo. Per formam utique perſpicue eſt, quod res ſit id quod eſt; id eſt, quod in aliqua rerum ſpecie conſtituatur.

Quid eſt Totum Integrale?

Totum Integrale dicitur quicquid eſt, quod partem extra partem habet.

N. *Habere partem extra partem, eſt habere partes non tantùm eſſentiâ, verùm etiam ſitu, aut ſaltem ordine differentes. Partes quædam, ſcilicet Totius eſſentialis ſunt ſimul, ſeq; mutuo penetrant & permeant, ut materia & forma. Aliæ verò partes, ſcilicet Totius integralis non ſunt ſimul, ſed aut ſitu & ſpatio diverſa ſunt, ut videre eſt in corpore humano, cujus partes, caput, venter, manus, pedes; diverſæ & ſitu & ſpatio ſunt, nec ulla earum aliam in ſe continet: aut ſaltem diverſa ſunt ordine, ut videre eſt in tempore, & numero: temporis enim partes ſunt inſtantia, numeri, unitates; at nec in tempore ulla duo inſtantia ſunt ſimul, nec in numero ullæ duæ unitates ſimul ſunt; ſed tam in tempore inſtantia, quam in numero unitates ordinem ſervant, unumq; eorum ſemper ordine præcedit alterum; nec ab eorum aliquo unocontinetur alterum. Continetur quidem in quaternario numero ternarius; at iſta unitas quæ ternario numero addita quaternarium numerum conſtituit, nullam earum unitatum ex quibus conſtitit numerus ternarius in ſe continet: nec ſua major eſt quantitate quam quælibet una ex illis tribus unitatibus. Nec diſſimiliter ſe habet res in pluribus temporis inſtantibus.*

Quotuplex eſt Synecdoche?

Syn-

Synecdoche ſeptuplex eſt; ſcilicet Generis, Speciei, Individui, Totius Eſſentialis, & Partis Eſſentialis, Totius Integralis, & Partis Integralis.

CAPUT III.

De Synecdoche Totius Univerſalis, Partiúmve ejus; ſive de Synecdoche Generis, Speciei, & Individui: Item de Antonomaſia.

Quid eſt Synecdoche Generis?

Synecdoche Generis eſt Tropus, quo ex nomine Generis, ſignificatur Species, vel Individuum.

Ut cùm *Virgilius* poſuit *alitem*, pro *aquilâ*; quadrupedem, pro equo. Sic cùm *creatura*, vel mortalis ponitur pro homine; ut cùm dicitur, *Prædicate evangelium omni creaturæ*; &, *Nemo mortalium omnibus horis ſapit.* Sic cùm hominem quemvis in mœrore, vel moleſtiâ poſitum, *miſellam* dicimus *creaturam*, pro creatura, per modum nempe commiſerationis.

Quid eſt Synecdoche Speciei?

Synecdoche Speciei eſt Tropus, quo ex nomine Speciei ſignificatur vel Genus, vel Individuum.

Aliquando ex Specie ſignificatur Genus: Sic in Oratione Dominicâ per *panem*, unam ciborum humanorum ſpeciem, intelligendum eſt omne illud, quo ſuſtentari paſcíve humana natura ſolet. Sic Cicero Catilinam dixit

Parricidam civium, cùm intelligeret eum esse eorum *Interfectorem*; Interfectorum autem quasi species est Parricida.

Aliquando ex nomine Speciei intelligendum est Individuum. Ut cùm *Cicero* de *Catilinâ* loquens dixit, *Sine dubio perdidimus hominem*, sc *Catilinam*. Sic cùm dicitur *Poëta* pro *Homero* aut *Virgilio*, *Orator* pro *Demosthene* vel *Cicerone*, *Urbs* pro *Troja* vel *Româ*, vel quilibet aliâ singulari civitate.

Quid est Synecdoche Individui?

Synecdoche Individui est Tropus, quo ex nomine Individui, significatur vel Species, vel Genus.

Ut cùm singularis aliquis ventus, ve bi gratiâ, *Eurus* vel *Aquilo* ponitur pro quovis alio vento. Sic cùm *Mare* aliquod particulare, *Myrtoum* sc. vel *Carpathium*, ponitur ad significandum non hoc vel illud mare, sed mare quodvis indeterminatum. *Sus Sabellicus*, vel *aper Caledonius*, vel *leo Numidicus*, pro quovis sue, apro, leone, &c. Sic cùm nominando aliquem *Irum* vel *Crœsum*, intelligimus eum *pauperem* esse vel *divitem*: quo modo ponitur *Aristides* pro justo, *Mecœnas* pro patrono.

N. *Has duas proximas Synecdochas sc. speciei & individui quidam sub Antonomasiæ nomine includunt, traduntq́. Hujus duo sunt modi, alter quo commune sumitur pro proprio, constituitq́ Synecdochen speciei; alter verò quo proprium sumitur pro communi; idemq́ est ei qui nobis Synecdoche individui.*

Ad priorem Antonomasiæ modum referunt, quando pro proprio ponitur, vel (1) *Patronymicum, ut* Saturnius *pro* Jove, Priamides *pro* Hectore, Atrides *pro* Agamemnone, Tydides *pro* Diomede, Pelides *pro* Achille &c. *Vel* (2) *Gentile, ut* Cytherea *pro* Venere, Arpinas *pro* Cicerone &c. *Vel* (3) *Epitheton Appellativum, ut* Omnipotens *pro* Jove,

Jove, Impius (*apud* Virg. *Æn.* 4.) *pro* Æneâ; *ut*, —— thalamo quæ fixa reliquit Impius, *i. e.* Æneas, *ex mente dicentis*. *Vel* (4) *Nomen ſtudii, artis, officii, dignitatis*; *ut Philoſophus pro* Ariſtotele. *Orator pro* Demoſthene *aut* Cicerone; *Poeta pro* Homero *aut* Virgilio; *Apoſtolus pro* Paulo; *Prætor, Urbanus, Conſul, Epiſcopus, Doctor*, &c. *pro ſingularibus hominibus in aliquo horum honorum vel officiorum conſtitutis*. *Vel* (5) *Periphraſis non reciproca, ut Trojani belli ſcriptor, pro* Homero.

Ad poſteriorem Antonomaſiæ modum referunt, cum ponuntur vel (1) *Propria perſonarum pro Appellativis*; *ut* Cato *pro Sapiente*; *quo modo dicas quemvis inſignem Poëtam vel Oratorem*, Virgilium *vel* Tullium. *Vel* (2) *Propria gentium & nationum pro Appellativis*; *ut* Pœnus *pro perfido*; Cretenſis *pro mendace*: *in quo loquendi modo eſt etiam Metaphora*: *nam ideo dicitur aliquis* Pœnus, *vel* Cretenſis, *qui non ſit de gente alterutrâ oriundus*, *quod morum ſimilitudine aliquâ, ſcilicet perfidiâ vel mendacitate* Pœnos *vel* Cretenſes *referat*.

☞ Dicitur Ἀντονομασία Antonomaſia, ab ἀντὶ pro, & ὀνομάζω nomino: quia Antonomaſia ejuſmodi eſt dicendi forma in qua pro alio aliud nomen ponitur, ſcilicet commune pro proprio, vel proprium pro communi.

Atque hæc de Synecdoche Totius Univerſalis, Partiúmque ejus. pergendum deinceps ad Synecdochen Totius Partis Eſſentialis.

CAPUT IV.

De Synecdoche Totius, & Partis Eſſentialis.

Quid eſt Synecdoche Totius Eſſentialis?

Synecdoche Totius Eſſentialis eſt Tropus,

pus, quo nomen Totius Essentialis ponitur ad significandum alterutram illius partem.

Ut cùm dixit *Maria, Sustulerunt dominum meum* quando intelligeret tantummodo domini sui, scilicet *Jesu Christi*, corpus.

Quid est Synecdoche Partis Essentialis?

Synecdoche Partis Essentialis est Tropus, quo ex nomine alterutrius de Totius Essentialis Partibus Totum Essentiale significatur.

Ut cùm dixit Apostolus, *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit*, intelligendus est omnis homo. Sic *Cicero. Vos meæ charissimæ animæ sapissimè ad me scribite, i. e.* Vos mihi charissimi homines. Sic ponunt *Græci* σώματα pro hominibus, præcipuè servis; ut *Demosth.* σώμασι καὶ χρήμασι καλῶς παρεσκευασμένοι, bene instructi hominibus & nummis.

N. *Quin & ad hunc Tropum referri potest iste dicendi modus, quo compositi cujusvis corporis materia pro toto composito usurpatur. Ut cùm ponitur* ferrum *pro gladio, vel quibuscunque aliis armis ferreis; æs, argentum, aurum, pro æneis, argenteis, aureis nummis vel vasis inde confectis. Sane quoniam Materia habet, ut rationem partis respectu Totius, ita rationem causæ respectu causati, ideo refertur hic dicendi modus & ad Tropum illum, quo nomen Causæ Materialis ponitur pro re quæ ex materiâ constat, quique distertim dicitur Metonymia Materiæ: verùm & ad hunc etiam Tropum potest referri, dicique, si placet, Synecdoche Materiæ; ut & Synecdoche Formæ quoque dici potest, quum Forma Essentialis pro toto composito usurpatur. Sed de his plura in Metonymia. Hæc dicta sunto de Synecdoche Totius & Partis Essentialis: progrediendum porro ad Synecdochen Totius & Partis Integralis.*

CAPUT

CAPUT V.

De *Synecdoche Totius & Partis Integralis.*

Quid est Synecdoche Totius Integralis?

Synecdoche Totius Integralis est Tropus, quo ex nomine Totius Integralis significatur aliqua ejus pars seu membrum.

Ut cùm posuit *Cicero*, *Orbem terrarum* pro *imperio Romano*, Simili modo dixit *Virgilius*, *Aut Ararim Parthus bibet aut Germania Tigrim*, intelligens bibituros *Parthos* aut *Germanos* partem fluviorum *Araris* vel *Tigris*.

Huc referri potest iste dicendi modus, quo numerus pluralis pro singulari ponitur; ut cùm *Cicero* de se loquens, *Nos*, inquit, *populo imposuimus, & oratores visi sumus*. Item iste, quo *rotundus numerus* ponitur pro minori; ut si dicas, *Reges imperâsse Romæ annis ducentis quinquaginta*, cùm tantùm ducentos quadraginta quatuor imperârint. Item cùm *numerus infinitus* ponitur pro magno; ut si dicas aliquo prælio, præter eos qui in acie ceciderunt, infinitum porro hostium numerum se fugæ dedisse.

Quid est Synecdoche Partis Integralis?

Synecdoche Partis Integralis est Tropus, quo ex nomine membri vel partis alicujus Integralis, totum Integrale intelligitur.

Ut, cùm ponitur *caput* pro *homine*, tectum pro domo, mucro pro gladio, *puppis* pro *navi*, dux pro exercitu.

Huc etiam referri potest iste dicendi modus, quo Numerus singularis pro plurali ponitur; ut, *Hostis habet muros. Romanus prælio vicit*. Item iste quo *Rotundus numerus* ponitur pro majori; ut si Imperatorem aliquem mille

mille navibus instructum dicas mare trajecisse, cùm super mille amplius centum naves in classe habeat. Item cùm *certum aliquem numerum* pro magno quidem sed incerto nominamus; ut, cùm dicimus centum, tercenta, vel sexcenta, pro plurimis; ut *Cic. Sexcenta licet ejusmodi proferre, i. e.* plurima, sive permulta.

Atque hæc de primo Troporum Genere, nempe de Synecdoche dicta sunt; pergendum proximè ad secundum, scilicet Metonymiam.

CAPUT VI.

De Metonymiâ, quid sit; item quid Causa, & quid Causatum, & quot Causæ Genera sint.

Quid est Metonymia?

Metonymia est Tropus, quo ex nomine causæ intelligitur causatum, & ex nomine subjecti intelligitur adjunctum, & vice versâ.

☞ Μετωνυμία Metonymia, dicitur à μετὰ, quod in compositione significat trans, & ὄνομα nomen, ut sit nominis pro nomine positio: hoc enim Tropo quasi commutant inter se nomina res sibi invicem relatæ, tanquam causa & effectum, subjectum & adjunctum, ita ut alterius nomine res altera intelligatur.

Quid est causa?

Causa id omne dicitur esse, cujus quacunque vi res aliqua est.

Quid est causatum?

Cau-

Causatum illud est, quod à causis suis qualicunque ratione constituitur.

Quot sunt causarum genera?

Causarum genera quatuor sunt, Materia, Forma, Efficiens & Finis.

N. *Hunc causarum numerum sic colligunt. Quicquid fit, ab alio fit, nihil enim fit à seipso; datur ergo Causa Efficiens. Nulla res finita potest aliquid ex nihilo producere; ergo datur Materia ex quâ res fiunt, & Forma quæ in materiam introducitur, cum res aliquæ generantur. Denique nihil agit temerè; ergo datur Finis, cujus gratiâ causa efficiens agit. Et in omni harum causarum genere Tropus invenitur, de quibus singulis seorsim agendum; ac primùm de Materiâ.*

CAPUT VII.

De Causâ materiali; item de Metonymiâ materiæ.

Quid est Materia?

Materia est causa interna, ex quâ res aliqua fit, aut constat.

Ut, elementa sunt materia corporum mistorum; semen, viventium; aurum aut argentum materia poculi, lignum scamni.

N. *Illud quod ex materiâ fit vel constat, materiatum dicitur.*

Quid est Metonymia materiæ?

Metonymia materiæ est Tropus quo ex nomine materiæ materiatum significatur.

Ut

Ut cùm *ferrum* ponitur pro *gladio*, qui ex ferro fit & conſtat; æs, argentum, aurum, pro æneis, argenteis, aureíſve nummis vel vaſis inde confectis vel conflatis. Sic Pinus, abies, robur, ponuntur pro navibus ex pinu, abiete, roboréve compactis.

Atque hæc de Metonymiâ materiæ; deveniendum jam ad Metonymiam formæ.

CAPUT VIII.

De cauſâ Formali; item de Metonymiâ formæ.

Quid eſt Forma?

Forma eſt cauſa interna, per quam res eſt id quod eſt; ut anima hominis.

N. *Per materiam quoque res eſt, ſive exiſtit; ſed per formam eſt id quod eſt, hoc eſt, hujus vel illius ſpeciei. Verbi gratiâ, quod homo ſit, ſive exiſtat, tam eſt à materiâ quam à formâ; at quod ſit illud quod eſt, ſcilicet homo, non leo, lapis, vel aliud quid, hoc à ſola eſt formâ.*

Illud quod per formam cauſatur dicitur formatum.

Quid eſt Metonymia Formæ?

Metonymia Formæ eſt Tropus, quo ex nomine formæ formatum intelligitur.

Ut cùm *anima* ponitur pro *homine*; quo modo dixit Virgilius eſſe *anima litandum Argolica*, nempe homine Græco.

Atque hæc de Metonymiâ Formæ, progrediendum porro ad Metonymiam Efficientis.

CAP.

CAPUT IX.

De causâ Efficienti; deque Metonymiâ causæ efficientis tam Principalis quàm Instrumentalis.

Quid est causa Efficiens?

Causa efficiens est causa externa, ex quâ res verâ causalitate proficiscitur, sive, quæ in effectum per actionem verè causantem influit.

Sic architectus est efficiens domûs quam ædificat; Ignis est efficiens illius caloris, quem in assidentibus producit.

N. *Res etiam à fine proficiscitur, at non causalitate vera, sed tantùm metaphorica; qua ratione distinguitur à fine causa efficiens.*

Quotuplex est causa Efficiens?

Causa efficiens duplex est, Principalis & Instrumentalis.

Quid est efficiens causa Principalis?

Causa efficiens principalis est quæ suâ virtute effectum producit.

Quid est causa efficiens Instrumentalis?

Causa efficiens instrumentalis est, quæ causæ principali in producendo effecto subservit.

N. *Cùm ab igne lignum comburitur, principalis causa adustionis hujus est ignis, qui virtute sua lignum urit: instrumentum seu causa instrumentalis est calor, quo sicut instrumento mediante agit in lignum ignis, illudq; comburit. Sic cùm aliquis arborem securi succidit, causa principalis succisionis istius est homo, qui sua virtute agit, arbo-*

bo-emq;

boremq́ ſuccidit; at inſtrumentum, ſive cauſa inſtrumentalis eſt ſecuris quâ in ſuccidendâ arbore homo utitur, quæq́ homini in ſucciſione iſta ſubſervit.

Quid eſt Metonymia Efficientis?

Metonymia Efficientis eſt Tropus, quo ex nomine Efficientis intelligitur Effectum; ſive, quo nomen efficientis ponitur pro nomine effecti.

Quotuplex eſt Metonymia Efficientis?

Metonymia Efficientis duplex eſt, ſcilicet cauſæ efficientis Principalis, & cauſæ efficientis Inſtrumentalis.

Quid eſt Metonymia cauſæ efficientis Principalis?

Metonymia cauſæ efficientis Principalis eſt Tropus, quo ex nomine cauſæ efficientis principalis intelligitur aliquid ab efficiente illâ cauſâ productum ſive effectum.

Ut, cùm dicitur, *Pellibus exiguis arctatur* Livius *ingens*, ex nomine *Livii* intelligitur opus illud Hiſtoricum quod eſt à *Livio* conſcriptum.

N. *Ad cauſam efficientem principalem reducitur rei alicujus Inventor ſive Author; ille quippe rem quaſi effeciſſe ſupponitur, à quo eſt inventum, qua poſſit ratione effici. Quem ad modum dicit* Ulyſſes *apud* Ovidium, Pergama tum vici, cùm vinci poſſe negi. *Hinc Martis nomen uſurpatur ad ſignificandum prælium, quòd is prælianti rationem inſtituerit; ut, cùm dicitur,* Vario Marte pugnatum eſt; *&*, Eos vis Martis perculit. *Vulcani nomen uſurpatur ad ſignificandum ignem, quod is ignis naturam vel uſum docuerit.* Neptunus *pro mari dicitur, quod is artem navigandi invenerit.* Ceres *pro pane, quod illa frugum tractandarum paniſq́ conficiendi rationem excogitaverit, tradideritq́.* Bacchus *pro Vino, quod is vinearum*

rum excolendarum, vinique ex uvis exprimendi, scientiam primus monstraverit. Venus *pro amore, quod illa prima amandi artem exercuerit, aliosque ad illam instruxerit. Et sic in cæteris.* Hinc Virgilius, —— onerantque canistris Dona laboratæ Cereris. Terentius, Sine Cerere & Libero friget Venus.

Quid est Metonymia Causæ Efficientis Instrumentalis?

Metonymia Causæ Efficientis Instrumentalis, sive Instrumenti, est Tropus, quo ex nomine instrumenti, seu causæ instrumentalis, significatur illud, quod ab efficiente principali, mediante causâ instrumentali, sive per instrumentum efficitur.

Ut cùm *lingua*, quæ est instrumentum sermonis, pro ipso *sermone* usurpatur; ut si dicas, *callet linguam Latinam*, pro Latinum sermonem. Vel cum *manus*, quæ scribentis est instrumentum, isque in scribendo subservit, pro ipsâ *scriptura* usurpatur; ut cum dici ur, *agnosco manum meam*, id est, *scripturam*. Vel cùm *arma*, quæ bellantium in conficiendo bello instrumenta sunt, pro ipso *bello* armis confici soliro usurpantur; ut *Arma virumque cano*. Virg.

Atque hæc de Metonymiâ Efficientis; dicendum jam de Metonymiâ Effecti.

CAPUT X.

De Effecto, & Metonymiâ Effecti.

Quid est Effectum?

Effectum est, quod ab efficiente causâ actione verâ producitur.

COLLEGE

Sic poëma, quod quis compoſuit, eſt illius effectum; ut & domus eſt effectum architecti à quo eſt ædificata.

Quid eſt Metonymia Effecti?

Metonymia Effecti eſt Tropus, quo utimur nomine Effecti ad ſignificandum cauſam efficientem.

Ut cùm per vocem *carminis* ſignificamus poëtam effectorem carminis; ut in illo *Ovidii, Carminibus meum omnis abeſt, i. e.* Poëtis. Sic *pœnas dedit illud opus, i. e. Ovidius*, operis illius author. Sic *ſcelus* ponitur ad ſignificandum *ſceleſtum* ſceleris effectorem; ut in illo Terentiano, *Ubi eſt illic ſcelus qui me perdidit?* Sic intuens vulnus aliquod gladio vel ſecuri factum, dicas, *Gladius hic eſt*, vel *ſecuris*, ſignificans vulnus factum eſſe gladio vel ſecuri. Hoc loquendi modo dixit *Horat.* l. 3 Ep. 3. *Expalluit* pro *extimuit*, nempe quod pallor ſit effectum timoris. *Virgilius* dixit, *Scipiadas cladem Libyæ*, quod ab illis Libyæ clades illata ſit. *Cicero* pro *labore ſudorem* poſuit, dicendo *de Orat. Multi ſudoris eſt, i. e.* laboris, nempe quod ex labore ſudor proveniat.

Ad hunc Tropum refertur iſte dicendi modus, quo de aliquo id adjectivo nomine dicitur, quod ab ipſo in alio efficitur; ſive cùm in epitheto aliquo ſeu adjectivo nomine tribuitur alicui illud effectum, cujus eſt in aliâ re effector.

Ut cùm dixit *Horatius, mortem pallidam*, quod mors in mortuis pallorem efficiat; vel cùm *Cicero* dixit, *Victoriam eſſe naturâ inſolentem & ſuperbam*, quod victoria plerunque efficiat in victoribus ſuperbiam & inſolentiam.

Atque hæc de Metonymia Effecti; agendum jam de Metonymia Finis.

CAP.

CAPUT XI.

De Cauſa Finali : & Metonymiâ Finis.

Quid eſt Finis?

Finis eſt cauſa externa, cujus gratiâ res eſt, vel fit: hoc eſt, cujus amore efficiens incitatur ad agendum.

Sic Eruditio eſt finis ſtudiorum, quia eruditionis amore impellitur ſtudioſus ad ſtudendum.

Quid eſt Metonymia Finis?

Metonymia Finis eſt Tropus, quo ex nomine Finis intelligitur medium.

Ut cum *Chriſtus* dixit, Joh 17. 3: *Hæc eſt autem vita æterna, ut cognoſcant te ſolum verum deum,* - - Illud voluit, cognitionem veri dei eſſe medium vitæ æternæ, illud quo ad vitam æternam pervenitur.

N *Medium dicitur illud, cujus adminiculo vel ope efficiens expetitum finem conſequitur.*

Sic meditatio eſt medium eruditionis, quia meditando conſequitur ſtudioſus, ut ſit eruditus.

Sicubi autem nomen Medii ponatur ad ſignificandum finem, dici poteſt & iſte Tropus Metonymia Medii.

Atque hæc de Metonymia Finis dicta ſunt: deinceps ad Metonymiam Subjecti pergendum.

MAGDALEN COLLEGE OXFORD LIBRARY

CAPUT XII.

De Subjecto, & Metonymiâ Subjecti.

Quid est Subjectum?

Subjectum illud dicitur, cui aliquid præter ipsius essentiam, seu naturam, quovis modo, sive inhærendo, sive adhærendo adjungitur.

Sic paries est Subjectum albedinis; corpus, vestis quâ induitur.

N. *Hoc loco non tantùm subjectum inhæsionis, sed etiam prædicationis sive denominationis, de quo aliquid prædicari seu affirmari potest prædicatione accidentali sive interna sive externâ intelligitur. Et quæcunque subjecto, vel insunt, vel adsunt, inhærent, vel adhærent, dicive possunt de illo, pro adjunctis habenda sunt.*

Quid est Metonymia Subjecti?

Metonymia Subjecti est Tropus, quo ex nomine Subjecti adjunctum significatur.

Quot præcipuè modis fit Metonymia Subjecti?

Metonymia Subjecti novem præcipuè modis fit.

Primus est, Quando nomen *Subjecti* ponitur pro adjuncto interno sive accidente inhærente.

Ut cùm ponitur *cor*, sedes prudentiæ, pro *prudentia*, quæ in corde sedem habere dicitur; vel cùm *os* ponitur pro *pudore*, qui in ore residet.

Secundus, Quando nomen *rei*, quæ per aliquod tempus est vel fit, ponitur pro tempore in quo res illa est, vel est facta. Ut

Ut cùm nomen *messis* quæ in æstate est usurpamus ad significandum *æstatem* per quam æstas est: id quod fecit *Virgilius*, 1. Georg. *Ante focum si frigus erit, si messis in umbrâ.*

Tertius, Quando nomen *personæ* ponitur ad significandum ejus vestitum

Ut cùm dico aspersi me labe, intelligens vestitum meum esse ab illo labe aspersum.

Quartus, Quando nomen *signati* ponitur ad significandum illius signum. Dicique potest Metonymia Signati.

Ut si pictam, vel sculptam patris mei imaginem patrem meum dicam: quomodo *Virgilius* dixit, *Orpheaque in medio posuit silvâsque sequentes*, intelligens tantum cælatas *Orpheos* & sylvarum imagines; quomodo item *Christus* dixit, *Hoc est corpus meum*, quum intelligeret consecratum panem sacri corporis sui signum.

Quintus, Quando nomen *possessoris* ponitur pro re ab illa possessâ.

Ut quum ardere dicitur *Ucalegon*, cùm tamen non ipse, sed ipsius domus arderet. Sic dixit *Terentius*, *apud me*, pro domi meæ; *Cicero*, *apud Pompeium*, pro in Pompeii ædibus.

N. *Quod possessori res possessa quasi adjungatur, ideo possessor nomen subjecti sortitur.*

Sextus, Quando nomen *Patroni* ponitur ad significandum clientem,

Ut cùm *Cicero Cæcinnæ* patronus sub *Cæcinnæ* personâ, *Pisonem Ebutii* advocatum tanquam Ebutii personam gerentem alloquens sic dixit, *Restituisse te dixti? Nego me Prætoris edicto restitutum esse.*

Septimus, Quando nomen *Continentis* ponitur ad significandum rem contentam. Dicique potest Metonymia Continentis.

COLLEGE

Ut cùm *Virgilius* dicit. ... *Ille impiger hausit spumantem pateram*, quum non intelligat exhaustam esse ab illo pateram, sed vinum quo erat patera illa impleta.

N. *Huc refertur, cùm nomen* loci *quem quis inhabitat* [*sc. urbis, regionis, terræ, vel cœli*] *pro istius loci incolis usurpatur. Nempe quod incolæ quodammodo sint in loco ubi habitant, & in illo quasi contineantur. Sic in isto* Ovidii, Neve foret terris securior arenus æther. *posuit poeta ille terram & æthera pro hominibus & cœlitibus qui terræ vel æthers seu cœli incolæ sunt. Sic cùm dixit* Virgilius, Invadunt urbem somno vinoque sepultam, *per urbem intellexit urbis istius cives seu incolas. Sic* Cicero, *Italiam, Siciliam, Galliam, pro Italis, Siculis, Africanis, Galliſque hominibus posuit.*

Item cùm nomen *loci* ponitur pro rebus in illo haberi, fieri, vel geri solitis; quomodo posuit *Cicero*, forum, subsellia, curiam, pro actionibus Rhetoricis in foro, subselliis, curiaque agi consuetis.

Octavus, Quando nomen *Antecedentis* ponitur ad significandum Consequens. Dicique potest Metonymia Antecedentis.

Ut quum *discubuisse* eos dicimus, quos *cænantes* esse intelligimus.

N. *Quia consequens videtur antecedenti quasi adjungi, nec potest esse consequens nisi præcesserit antecedens; ideo antecedens commodissime ad subjectorum speciem referendum videatur.*

Nonus, Quando nomen *Objecti* ponitur ad significandum rem, quæ circa objectum illud versatur. Dicique potest Metonymia Objecti.

Ad hunc modum dixit *Virgilius, incidere amores arboribus*, cùm per amores intelligeret *versus* de Galli amoribus factos.

Atque

Atque hæc de Metonymia Subjecti: deinceps de Metonymia Adjuncti videndum erit.

CAPUT XIII.

De Adjuncto, & Metonymiâ Adjuncti.

Quid est Adjunctum?

Adjunctum dicitur illud, quod alteri rei *præter naturam* ejus, quocunque modo, seu inhærendo seu adhærendo adjungitur.

Ut *calor igni*; vestis vel arma homini.

Quid est Metonymia Adjuncti?

Metonymia Adjuncti est Tropus, quo ex nomine Adjuncti subjectum intelligitur.

Quot præcipuè modis fit Metonymia Adjuncti?

Metonymia Adjuncti septem præcipuè modis fit.

Primus est, Quando nomen *adjuncti interni*, sive accidentis inhærentis ponitur pro subjecto cui inest, vel inhæret.

Ut cùm dixit *Virgilius*, *ternos colores*, pro tribus liciis coloratis. Sic *Cicero*, nomina virtutum sc. pudorem, fidem, pietatem, & nomina vitiorum, sc. petulantiam, fraudem, scelus, posuit pro probis improbisque hominibus, in quibus inerant virtutes illæ, vel vitia. *Ex hac enim parte pudor pugnat, illinc petulantia, hinc pudicitia, illinc stuprum*, &c. *Catil.* 2.

Secundus, Quando nomen *temporis*, *ætatis*, vel *seculi* ponitur ad significandum personas, vel res, quæ in isto

tempore extiterunt, factæve fuerunt.

Ut cum *Cicero*, per *ſeculi* ſui inſolentiam, hominum qui in iſto ſeculo extiterunt, inſolentiam intellexit. Sic dixit *Virgilius*. *Miteſcent ſecula*, cum intelligeret fore, ut ſeculorum iſtorum *homines* miteſcerent. Sic utimur nominibus *juventutis* & *ſenectutis*, ad ſignificandum homines hujus, vel illius ætatis, *juvenes* ſcilicet vel *ſenes*.

Tertius, Quando ex nomine *ſigni* intelligenda eſt *res ſignata* ſive ſignificata. Dicique poteſt Metonymia ſigni.

Ut cum *Cicero*, ex nominibus *togæ* & *armorum*, quæ pacis & belli ſigna ſeu inſignia ſunt, intelligi voluit pacem & bellum, quorum illa erant inſignia. Sic *faſces* & *purpura* magiſtratus inſignia, pro ipſo magiſtratu uſurpantur; *pubes* incuntis juventutis ſignum, pro ipſa *juventute* ponitur.

N. *Signum eſt adjunctum externum, quod ſeipſum ſenſibus & illud cujus eſt ſignum intellectui offert. Sic aurora ſignum eſt orituri ſolis; veſtigium pedis; ſuſpenſa hedera vini venalis*; Sacramenta, *gartiæ divinæ*, &c.

Quartus, Quando ex nomine *rei contentæ* Intelligenda eſt res, quæ illam continet.

Ut cum dixit *Virgilius*, *vina coronant*, cum coronandæ intelligerentur pateræ quibus continerentur vina.

Hac referri poteſt, cum ex re quæ eſt, vel fit in loco, intelligitur locus in quo eſt, vel agitur.

Ut cum dicitur aliquis *quæſitus fuiſſe in libellis*, *pro bibliothecis*, vel cum *ludus* qui in circo fit, ponitur pro *Circo* in quo fit ludus.

Quintus, Quando nomen ejus *rei quæ circa objectum aliquod verſatur*, ponitur ad ſignificandum ipſum objectum circa quod verſatur.

Ut cum dicitur *Jacob* juraſſe per *timorem* patris ſui *Iſaac*,

Isaac, intelligendus est *juráſſe* per *Deum*, quem pater ſuus *Isaac* timuerat. Sic *Virgilius Eclog.* 7. *Nymphæ, noſter amor, Libethrides.* ---- Sic *Ignatius de Chriſto*, ὁ ἔρως μὲ ἐσάνεωται. *Virg. Ecl.* 10. *Tua cura Lycoris*, i. e. Lycoris, quam tu curas. *Id. Ecl.* 9. *Cum te ad delicias ferres Amaryllida noſtas.*

N. *Objectum eſt adjunctum circa quod res aliqua operando verſatur, ſeu occupatur. Sic objectum intellectûs verum eſt; voluntatis bonum; viſûs color; auditûs ſonus*, &c.

Sextus, Quando ex *Conſequente* intelligi debebit *Antecedens*. Dicique poteſt Metonymia Conſequentis.

Ut cum dicimus eum de *menſâ ſurrexiſſe*, quem intelligimus *cænâſſe*; vel *ſepultum* eſſe eum, quem ſignificamus eſſe *mortuum*; vel eſſe in *lectum deductam*, quæ modò *peperit*.

Septimus, Quando *Connexi* vel *Concomitantis* unius nomen ponitur adſignificandum alterum. Dicique poteſt Metonymia Connexi vel Concomitantis.

Ut cum honeſtâ *Judæi* phraſi dicunt eum *pedes tegere*, quem levandæ alvo operam dare intelligi volunt; nos eam dicimus *exclamare*, quæ *partu laborat*.

Fortaſſe & huc referri poteſt iſte dicendi modus, quum ex nomine *ducis exercitum* intelligimus. Ut cum dicitur *Annibal ibi moratur*, & intelligitur non tantum ipſe Annibal, ſed & ejus exercitus quoque ibi morari. Niſi forte locutio iſta referri potius debeat ad ſynecdochen partis Integralis pro toto; ut cum ponitur *caput* pro toto *homine*.

Huc etiam fortean referatur iſte dicendi modus Hebræis uſitatus, quo *animæ* nomine *corpus* ſignificant, nempe ob connexionem quam inter ſe habent corpus & anima, ut partes conſtituentes ejuſdem totius eſſentialis. Hic dicendi modus extat pluribus in locis Scripturæ ſa-

cræ.

cræ. [*Num.* 6. 6. *Levit.* 21. 11. & 22. 4. *Pſal.* 16. 10. & 89. 48. *Hagg.* 2. 13.

Denique ad Metonymiam adjuncti referunt quidam iſtum dicendi modum, quum adjunctum ſubjecto alicui proprium adjectivo nomine tribuitur alicui rei, quæ ad ſubjectum illud pertinet tanquam ejus pars vel adjunctum.

Ut cum *Virgilius* dixit, *Mortalia temnitis arma*: ubi intellexit hominum arma mortalium, tributâ ſcilicet mortalitate, quæ hominum eſt adjunctum, armis quæ hominum eſſent, ſive ad homines pertinerent. Sic dicitur, *armatum funus*, pro armatorum pompa funebri; *fallax manus* pro manu fallacis; *iracunda fulmina* pro fulminibus iracundi; *pius gemitus*, pro gemitu pii. Niſi forte hæc rectiùs ad Hypallagen referas.

Sed de Metonymiâ, ſecundo Troporum genere, ſatis dictum: dicendum deinceps de tertio, nempe de Metaphorâ.

CAPUT XIV.

De Metaphorâ.

Quid eſt Metaphorâ?

Metaphorâ eſt Tropus, quo quod alteri rei reſpectu aliquo ſimile eſt, ejus vocatur nomine cui reſpectu iſto eſt ſimile.

Sic *princeps* dicitur *caput* reipublicæ, quod capiti humano reſpectu aliquo nempe dignitatis ſimilis ſit. Sic enim ſe habet reſpectu illo princeps ad rempublicam quemadmodum ſe habet caput ad corpus; obſervandumque eſt poſſe omnem fere Metaphoram (quæ aliud nihil eſt, quam ad unum vocabulum contracta ſimilitudo) reſolvi & explicari inferendo vocem *quaſi*. Ut, princeps eſt caput reipublicæ,

publicæ, i. e *quasi caput*; ferreum pectus, i. e *quasi ferreum.*

☞ Dicitur Μεταφορὰ, hoc est Translatio à μεταφέρω transfero: hoc enim Tropo quasi transfertur suâ à significatione vox ad significandum, non id quod primo proprieq; significat, sed aliud quidem, quod huic ejectu aliquo simile sit.

N. *Similitudo est convenientia in qualitate aut passione, situ vel habitu, vel quocunque alio respectu. Adeoque ea similia dicuntur in quibus eadem est qualitas, quæve eadem patiuntur, eodemve se quocunque modo habent. Nec est necesse, ut quæ similia dicuntur, per omnia se eodem modo habeant (non enim ut dicitur τετραπλαῶς currit similitudo quatuor pedibus) sed sufficit ut in uno aliquo respectu conveniant, simile se modo aliquo habentia, vel similiter patientia: adeoque quatenus conveniunt sunt similia, quantumcunque in cæteris dissimilia fuerint, e. g.* Homo & vulpes *multum dissimiles formâ tum interna, tum externa, similes tamen sunt respectu aliquo, nempe versutiâ, quia astutus uterque eorum est. Quippe vix aut nevix aliquod unum est in universâ rerum naturâ cui non sit aliquid aliud simile, aliquo saltem respectu. Quo fit ut tam latè pateat Metaphora; quam rerum natura: nec sit in orbe universo aliquid unde commodè dici Metaphora non possit: quanquam sunt aliquæ præcipuæ rerum classes equibus duci solet Metaphora.*

Quot præcipuæ rerum classes sunt à quibus Metaphora duci solet?

Duodecim præcipuæ rerum classes sunt à quibus duci solet Metaphora.

Prima est rerum *divinarum* Ut cum dicitur homo esse homini deus. Sic *Cicero*; *Cujus ego patrem Deum*

atque

atque parentem ſtatuo fortunæ nominiſque mei Pro *ſexti.*

Secunda, Rerum *cæleſtium*; ut cum dicitur *Virgilius* poetarum Sol. Sic *Cicero*; *Clariſſimis viris interfectis lumina civitatis extincta ſunt.* Catil 3.

Tertia, Rerum *infernalium*; ut cum dicitur homo eſſe homini *dæmon*; vel eſſe *Furiis* agitatus.

Quarta, *Elementorum*; ut cum dicitur Invidiæ *flamma*; eloquentiæ *flumen*; popularis gratiæ *aura*, *Cicero* dixit omnes *incendi ad ſtudia gloriæ*, Tuſc. 1. *Ovidius*, *Dii cœptis aſpirate meis.* Virg. *Parum fluctuat æſtu.*

Quinta, *Meteororum*; ut cum dicitur *fulmen* orationis; frontis *nubecula.* Sic Cicero, *Alios ego ventos*, *alias animo proſpexi procellas*, in Piſ.

Sexta Lapidum; ut cum dicitur, *lapides* loqueris, i. e. dura; & *lapidi* dixeris, i. e. taciturno; *Marmoreum*, cor.

Septima, *Metallorum*; ut *aurea* ſecula; *ferreum* pectus. Ovid. *Aurea prima ſata eſt ætas*, Id *Subitque argentea proles*, *Auro deterior*, *fulvo pretioſior ære.*

Octava, *Plantarum*; ut *flos* nobilitatis. Sic Cantic. c.i *Ego flos campi & lilium convallium.* Joh. 15 1. *Ego ſum vitis vera.*

Nona, *Beſtiarum*; ut *Latrant* oratores. *Chriſtus Herodem vulpem* vocavit. *Cicero Piſonem* dixit *admiſſarium*; & *adhinniſſe*; in Piſ.

Decima, *Membrorum* humanorum; ut cùm dicitur aliquis eſſe *anima* negotii, vel *os* concionis. *Ovid.* dixit *Ager gravidis cancbat ariſtis.*

Undecima, *Operum* humanorum; ut *limare* ſcriptum

amicitiam

amicitiam *dissuere*. Joh. 10 7 *Ego sum ostium ovium*. *Appion* erat dictus *cymbalum* mundi.

Duodecima, *Officiorum* humanorum; ut cùm civitatis cladem *lanienam* dicimus. Sic *Pythagoras* γνώμων, sive rationem dixit ἡνίοχον i. e. *auriga*m. Joh. 10. 14. *Ego sum pastor bonus*. Joh. 15 1 *Pater meus agricola est*. *Virgil.* dixit caprum *virum* gregis, quod is simili officio fungeretur erga gregem, ac vir erga uxorem.

N. *Troporum omnium nullus est qui plus orationi luminis afferat quam Metaphora, modò ne nimis frequentetur; cùm immodicus ejus usus faciat ut oratio in ænigma desinat, adeoque obscuritatem pariat. Verecundæ porro sint Metaphoræ: non à re sordidâ ductæ, vel obscenâ; non nimis longe petitæ; nec à re nimis dissimili; ne fiat minores re significatâ, nec eam plus quàm est par amplificent.*

Inter omnes illæ commendatissimæ habentur Metaphoræ quæ rebus sensu expertibus actum quendam ac quasi animum tribuunt. Ut cùm dicitur fluvius *Araxis* impositum sibi ab *Alexandro* pontem *indignans* evertisse.

Sed hæc de Metapho à tertio Troporum Genere dixisse sufficiat; pergamus tandem ad quartum, i. e. ad Ironiam.

CAPUT XV.

De Ironiâ: quid, & quotuplex sit. Item de Oppositis.

QUid est *Ironia*?

Ironia est Tropus, quo ex uno Oppositorum aliud intelligitur.

Quid

Quid ſunt oppoſita?

Oppoſita ſunt, quæ neque de ſe invicem, neque de eodem tertio, ſecundum eandem partem aut naturam, eodem reſpectu, modo ac tempore verè affirmari poſſunt.

N. *Poſitis hiſce conditionibus, ſi oppoſitorum alterum de altero affirmetur, prædicatio erit falſa: ut ſi dicas canem eſſe leonem; vel album eſſe nigrum. Si utraque de eodem tertio affirmentur enunciatio alterutra erit falſa; ut ſi dicas* Platonem *eſſe divitem & Platonem eſſe pauperem; Socratem videre, & Socratem cæcum eſſe. Si oppoſita affirmentur verè vel de ſe invicem, vel de aliquo tertio, harum aliqua conditionem neceſſario erit requirenda. Dici enim verè poteſt,* Æthiops *eſt albus, & Æthiops eſt niger, ſed non ſecundum eandem partem; albus nempe eſt dentibus, toto reliquo corpore* niger. *Sic verè dici poteſt,* Chriſtus *eſt Dominus* Davidis, *&* Chriſtus *eſt filius* Davidis, *ſed non ſecundum eandem naturam: nam Dominus eſt* Davidis *ſecundum naturam Divinam, at ejuſdem Filius ſecundum naturam humanam. Sic numerus quaternarius dici verè poteſt & duplum & dimidium; ſed non eodem reſpectu: nam binarii numeri reſpectu duplum eſt, at reſpectu octonarii eſt dimidium. Dici verè poteſt, mundus habet initium, & mundus non habet initium; ſed non eodem modo: nam habet quidem mundus initium durationis, ſed non habet initium magnitudinis. Tandem verè dici poteſt, olim* Mileſii *non erant ſortes, & olim ſortes erant* Mileſii; *at non eodem tempore, ſed diverſo.*

☞ Dicitur Εἰρωνεία ab εἰρωνεύομαι diſſimulatione utor in loquendo: hoc enim qui Tropo utitur, quaſi diſſimulanter agit, aliud loquendo, aliud intelligendo.

Quòt

Quotuplex est Ironia?

Ironia duplex est: Ironia à disparato, & Ironia à contrario.

CAPUT XVI.

De Disparatis, & Ironia à disparato.

Quæ sunt Disparata?

Disparata propriè sic dicta, sunt oppositа, quorum unum pluribus eodem oppositionis genere opponitur.

Ut homo, equus, leo, lupus, tam enim homo non est equus, quàm non est leo, vel lupus, vel aliquid hujusmodi; & sic in cæteris.

N. Liber & servus *disparata non sunt, utut servus, & domino, & libero opponatur; quippe quod sit idem utrobique oppositionis genus: dominus enim & servus* relative *sunt opposita: liber autem & servus* contraria. *Cæterum quanquam sic, ut dicitur, se res habeat apud Logicos, tamen disparatorum vox apud Rhetoricos laxiore sensu usurpatur, ita nempe ut ad quaslibet res vel numero tantum differentes modo non naturâ sibi invicem contrarias extendatur.*

Quid est Ironia à disparato?

Ironia à disparato est, quâ quod de uno disparatorum dicitur, de alio intelligitur.

Ut si qui ovum manu tenet, interrogatus quid manu teneat, malum se tenere joco respondeat.

Quot

Quotuplex eſt Ironia à diſparato?

Ironia à diſparato duplex eſt, Affirmativa, & Negativa.

Quid eſt Affirmativa Ironia à diſparato?

Ironia à diſparato affirmativa eſt, quâ quod de altero diſparatorum affirmatur, ab altero fieri intelligitur.

Ut ſi dicas verberatum fuiſſe à diſcipulo præceptorem, cùm verberatum à præceptore diſcipulum intelligas. Sic ex perſonâ *Menalcæ* dicit *Virgilius*, *Me arbuſtum videre Myconii incidere* cùm intelligerit id factum eſſe à *Dametâ*.

Quid eſt Ironia à Diſparato Negativa?

Ironia à diſparato negativa eſt, quâ quod de altero diſparatorum negatur, quaſi eſſet de altero affirmatum intelligitur.

Ut ſi qua mulier alteri, cum quâ ſibi eſſet rixa, adulterium exprobrans, negaret ſe unquam adulterium in ſe admiſiſſe: nam negando ſe adulterii crimine teneri, perinde faceret ac ſi alteram eſſe adulteram affirmaret. Sic cùm *Ulyſſes* enumeratis majoribus ſuis, negat in his quenquam *damnatum eſſe vel exulem*, taci à exprobratione affirmat quoſdam in genere *Ajacis*, nempe patrem *Telamonem*, & patruum *Peleum* obtrucidatum tertium fratrem *Phocam*, exulâſſe. Sic cùm idem *Ulyſſes* poſtea dicit, -- *Nec mihi quod pater eſt fraterni ſanguinis inſons Propoſita arma petо* -- *Ajaci* iterum Ironice exprobrat patris fratricidium.

Atque hæc de Ironiâ à diſparato; tractandum proximè de Ironia à contrario.

CAP.

CAPUT XVII.

De contrariis, & Ironiâ à contrario.

Quid sunt contraria?

Contraria sunt duo absoluta, quæ sub eodem genere plurimùm distant.

Ut album & nigrum; calidum & frigidum; rectum & curvum; servus & liber.

Quid est Ironia à contrario?

Ironia à contrario est cum ex contrariorum altero alterum intelligitur.

Ut si quem probum virum dicas, improbum esse intelligas. Quale est illud Terentianum, *O salve bone vir, curâsti probè:* quibus verbis increpat *Simo Davum*, quasi hominem scelestum, & qui male rem gessisset. Cujus generis est illud *Ciceronis* de Verre, *O præclarum imperatorem!* quorum verborum is est sensus, ac si nefarium eum imperatorem dixisset. Item illud in oratione pro Quinctio, *Tum ille vir optimus, vereor ne se derideri putet, quod iterum jam dico, optimus.* Item illud in 2. de Orat. ubi de *Lamia* deformi oratore odiosè *Crassum* interpellante, *Audiamus*, inquit *Crassus*, *pulchellum puerum* i. e. hominem deformem.

N. *Percipitur aliquid Ironicè dici, vel naturâ personæ, vel rei de quâ dicitur, vel ex modo dicendi, vel aliquo gestu, sive actione dicentis.*

Nam primò si quod dicitur, ejusmodi sit, ut non conveniat cum naturâ vel personæ vel rei *quâ* de sermo instituitur, polam est non id verè atque ex animo dici, sed Ironicè

nicè, i. e. simulatè, atque aliter quàm revera sentiatur. Ut si quis *opulentum* quendam homuncionem *pauperculum* nominet; vel pro *longurione*, *nanum* dicat, pro *crudeli*, *clementem*: vel pro *ebriso*, *macilentum*; Similiter si quis librum quendam elephantinum, Enchiridii seu manualis nomine vocet; vel vitam omni vitiorum eluvie contaminatam, esse iter ad honorem vel gloriam prædicet, in aperto est, aliter eum sentire atque loquatur, proindeque Ironicè loqui.

Deinde si quæ quovis de homine gravia seriaque dicuntur, cum risu quodam, vel gestu aliquo derisionem præ se ferente efferuntur, manifestum est ea Ironicè tantùm, atque per simulationem fuisse dicta, neutiquam verò ex animo, atque sententia dicentis. Cujus generis est illud *Ciceronis* de *Clodio*, *Integritas tua te purgavit, mihi crede, pudor eripuit, vitæ anteacta servavit.*

Tandem, si aliud quis dicat, aliud verò agat, quod verbis suis dissentiat, indicio est illud quod agit, aliter eum sensisse atque dixerit. Ut si in convivio cibum quis quem lautiorem vehis vituperet, atque interim de eo largiter comedent, inde constabit, non illum serio cibum istum vituperâsse, sed tantum simulate atque per jocum, eoque animo ut alios ab esu ejusdem deterreat, sibique *largiore* inde *portione* meliùs consulat.

Atque hæc de Troporum Generibus: deinceps de eorundem Affectionibus dicendum.

CAPUT XVIII.

De Troporum Affectionibus.

Troporum Affectiones quid sunt?

Troporum Affectiones sunt quidam quasi Troporum habitus, sive qualitates, quibus afficiuntur

untur Tropi, ſecundum quas dicitur Tropus hoc, vel illo modo affici; ſcilicet eſſe, vel durior & injucundior, vel elatior & audacior, gravior item leviórve; vel in uno verbo multiplex, vel tandem in pluribus verbis unus.

Quot ſunt Tropi Affectiones?

Tropi affectiones quatuor ſunt, Catachréſis, Hyperpole, Metalepſis, & Allegória.

Atque hæc de Troporum affectionibus in genere; agendum porro de ſingulis, primóque de Catachreſi.

CAPUT XIX.

De Catachreſi.

Quid eſt Catachreſis?

Catachreſis eſt abuſivus dicendi modus, in quo ad conficiendum Tropum verbum aliquod nimium longè à ſignificatione ſuâ ducimus, nimiſque præter naturam ſuam uſurpamus.

Ut, ſi quis pro *mari ſtagnum* ponat: id quod fecit *Virgilius*, 1. Æn. & faciunt *Græci* pro eodem ponentes λίμνην: vel ſi quis ſe dicat *auream* vel argenteam *pyxidem* habere; cum pyxis proprie ſit è buxo; vel plumbeam cotem velle mutuare; vel aliquid hujuſmodi.

☞ Dicitur κατάχρησις Catachreſis à κατὰ contra & χρῆσις uſus, quia hoc dicendi modo verbis contra conſuetum uſum utimur, & plane abutemur.

N. *Catachrésis in omni Troporum genere invenitur.*

In *Synecdoche partis integralis.* Ut cum, dixit *Horatius, carceribus missos rapit ungula currus*, ser. 1. sat. 1. Nam ut pro ipso equo ungula equina ponatur, durior videtur verbi immutatio, nimisque contra usum ejus.

In *Synecdoche speciei.* Ut cum *Cicero* de *Catilenâ*, in 1. Catil. dixit interfectum, esse *civium parricidam*; Cum *Virgilius* 2 Æn. scripsit Græcos *equum divinâ Palladis arte ædifi âsse*; prostruxisse Cujus verbi jucundior est translatio, quam legas apud *Cæsar.* 3 de bel. Gal. cum dixit, *Naves longas ædificari in flumine Ligeri*, & in *Cicerone*, pro Manil. *Maximas esse ædificatas classes.* Item cum *Horatius* 2. Serm. 2. sat. posuit *præclara minantem*, pro promittensem.

In *Synecdoche generis*, ut cum *Virgilius* 2. Æn. *Anchisen* dixit *Æneæ* parentem, quem proprie dixisset patrem: cum *parere*, unde parens ducitur, tantum sit fœminarum, adeo ut verbi *parentis* ad significandum patrem translatio durior videatur. Sic cum dicitur apud eundem 1. Æn *Promisi ultorem*, pro minatus sum.

In *Synecdoche partis essentialis*, ut cum ponitur *abies* pro rabellis abiegnis, quam verbi traductionem *Quintilianus* author est prosam non recipere, l 8 c. 6.

In *Metonymiâ Efficientis*, ut in illo *Lucani* l. 4 *Urebant montana nives*; ubi urebant posuit pro *exsiccabant* nempe quod ex ustione exsiccentur, quæcunque uruntur, sed verbo nimium longè *à significatione* sua ducto.

In *Metonymiâ subjecti*, ut cum *Horatius* Epod. 12. dixit *hircum in alis* rubere; *Catullus*, in Ruf. caprum *sub valle alarum habitare*, cum nihil aliud tam hic, quàm ille voluerit, quàm fœtorem hircinum caprinumve in alis rubesse.

In

In *Metonymiâ Adjuncti*; ut in illo *Virgilii* 4 Æn. *Oculisve aut pectore noctem Accipit*; ubi nimis præter naturam vocis, noctem pro somno posuit.

In *Metaphorâ*; ut cum *Virgilius* 7. Ecl. *caprum gregis virum* nominavit, ut & *Horat.* l. 4 od. 13. capillos canos, *capitis nives* vocavit. Sic *Cicero* 3. de Orat. κατάχρησιν virum luxuriosum *Syrtim patrimonii & Charybdim bonorum* dixit, quem scopulum & voraginem minus altè petitâ voce dixisset; Et *Horatius* l. 4. od. 4. *Eurus per siculas equitavit undas*, *Ovid.* 1. *Trist.* 2. *Eleg*, *Montes volvuntur aquarum.*

In *Ironiâ*; ut cum *Virgil.* 1. Æn. dixit, *Sperate deos memores fandi atque nefandi.* Item *Georg.* 4 *Erit maculis auro squalentibus ardens* ubi *sperare*, pro timere ultionem; & *squalere* pro splendescere auro (quemadmodum nos idiomate nostro dicimus **to be daubed with gold and silver lace**) phrases sunt satis longè à verborum suorum significatione sumptæ.

N. *Admolliendam Catachresin, si durior videbitur futura verbi translatio, hac aut simili formâ utendum*; ut ita dicam, si sic loqui liceat, *&c.*

Atque hæc de Catachresi, pergendum ad Hyperbolen.

CAPUT XX.

De Hyperbole.

Quid est Hyperbole?

Hyperbole est emphaticus dicendi modus, in quo aliquanto plus minusve dicitur, quàm revera intelligitur.

☞ Dicitur Ὑπερβολὴ Hyperbole ab ὑπερβάλλω exſupero, quoniam id quod veri eſt in re, vocis ſignificantiâ exſuperat, ſive id augendo, ſive minuendo fiat.

Quot ſunt ſpecies Hyperboles?

Hyperboles duæ recenſentur ſpecies, Auxéſis ſcilicet, & Merôſis.

Quid eſt Auxéſis?

Auxéſis iſtiuſmodi eſt Hyperbole, in quâ amplificandi cauſâ, plus de re quavis dicitur, quàm revera intelligitur.

Ut cum *liberalè* qui ſit, eum *magnificum* dicimus; qui *ſeverum*, *ſævum*; qui *improbus*, *ſacrilegum*; qui homo *prælargus*, *gigantem*; qui *puſillus*, *nanum*.

☞ Dicitur Αὔξησις Auxéſis ab αὐξάω augeo, ob eam augendi quam in amplificandis rebus vim habet.

Quid eſt Meiôſis?

Meioſis ea Hyperbole eſt, in quâ extenuandi gratiâ minus de re aliquâ dicitur, quàm verè intelligitur.

Ut ſi *magnificus* qui ſit, eum tantummodo *liberalem* diceremus; qui ſit *ſævior*, tantummodo *ſeverum*; qui *ſacrilegus*, non ultra quam improbum.

☞ Dicitur Μείωσις Meioſis à μειόω minuo, quod rerum gravitatem & pondus verborum levitate minuat ſive extenuet.

N. *Non eſt ea Hyperbolis meus, ut dicendo quem-*

quam

quam fallat, ſed ut, per illud quod veritatem excedit, verum doceat & perſuadeat.

Hyperbole in nullo fere non Troporum genere locum habet.

In *Synecdoche Totius Integralis*; ut cum in *Phil.* 2. vomentem dixit *Cicero Antonium, fruſtis eſculentis vinum redolentibus gremium ſuum & totum tribunal impleviſſe*, i. e. per magnam ejus partem. Item in illo *Ciceronis* 2. de Orat. *Cujus ex ludo tanquam ex equo Trojano innumeri principes exierunt.* Ubi Hype bolicâ Auxeſi innumeros dixit, pro permultis.

In *Synecdoche Speciei & Individui*, per quam ſcilicet nomen ſpeciale, vel ſingulare rei, vel perſonæ cujuſpiam ſuo in genere præcellentis, pro perſonâ vel re aliquâ in eo genere excellente ponitur. Ut cum dixit *Ovid.* 1 *Triſt.* 2. *Eleg.* eos volvi *aquarum montes*, Quos jam *tacturos ſidera ſumma putes.* Ubi quos dixit montes *ſidera tacturos*, tantùmmodo intellexit in permagnam altitudinem evehi. Sic ſi quem mediocrem, vel etiam præcellentem judicamus poetam, vel oratorem, eum *Virgilium* vel *Ciceronem* nominemus. Per Hyperbolicam quoque Synecdoches ejuſdem Auxeſin, ſpecialia vel ſingularia illa, quæ in genere ſuo maximè excellunt, etiam ſuperari ab aliquo dicuntur. Ut cum dixit *Ovid.* 3. Triſt. 11. Eleg. *Savior eſt triſti Buſiride*: ubi tantùm intellexit eum de quo dixit perſævum eſſe. Hujus generis eſt illud Prophetæ in Lamen. 4 7. *Candidiores Nazaræi ejus nive, nitidiores lacte.* Ut ad illud *Virgil* 7. Eclog. *Nerine Galatea thymo mihi dulcior Hyblæ, Candidior Cycnis, hederâ formoſior alba.* Et illa *Polyphemi* apud *Ovid Metam.* l. 13 fab. 8. *Candidior folio nivei Galatea liguſtis Floridior prato, longâ proterior alno*, &c. Item innumeræ fere provebiales ſententiæ, quales *ſpongiâ bibacior*; *pice nigrior*; *Ariſtide juſtior*; *Pœno perfidior*; *Iro*

pauperior; *talpâ cæcior*; *limace tardior*; *plumbo stupidior*, &c. in quibus omnibus & horum similibus est Auxésis Hyperbolica quâ quorundam virtutes vel vitia, perfectiones vel defectus, aliorum comparatione augentur.

In *Synecdoche Generis*; ut si scelus tantummodo *erratum* dicatur; ubi est Hyperbolica Meiôsis seu Tapinôsis. Vel, si cui grave gladio vulnus infligitur, is sibi scalpturam modò aliquam minutulam occidisse dicat. Sic alicubi ingens antiqui roboris truncum, sarmentum, vel scipionem seu baculum, a Stick vocant; majorem quemvis saginatum porcum, porcellum *nominant*, &c.

In *Metonymiâ Effecti*; ut in illo *Terentii*, *Ego te pro istis dictis & factis scelus ulciscar*. Ubi quem *scelestum* tantummodò intellexit, etiam *scelus*, graviori vocabulo dixit.

In *Metonymiâ Subjecti*; ut cum dixit *Cicero*, *In me carcerem effudisti*, solum modo effusas intelligens incarceratos.

In *Metonymiâ Adjuncti*, ut cum pro pestiferis civibus dixit *Cicero*, *O pestes*, *O labes*, *O audaciam incredibilem*. Sic cum virtutibus vitiis, aliisve qualitatibus insignes, virtutum, vitiorum, qualitatumve ipsarum nominibus insignimus. Ut si quis *Aristidem*, vel alium quemvis justitiâ insignem, non hominem justum, sed ipsam justitiam dicat. Vel si de eloquente aliquo viro verba pro concione habituro dicatur, nunc ipsam eloquentiam dicentem audietis. Quale illud est *Terentii* in *Adelph.* 3. *Tu quantum quantus nihil nisi sapientia es*. Et illud *Martialis* in *Zoilum*, *Mentitur qui te vitiosum*, *Zoile*, *dicit*; *Non vitiosus homo es Zoile*, *sed vitium*. Audacior adhuc hoc in genere est Hyperbole, cum personas virtutibus vel vitiis præcellentes, ipsas etiam virtutes vel vitia superare dicimus. Ut si justus aliquis, vel eloquentiâ præcellens vir, dicatur ipsa justitiâ justior, vel eloquentiâ ipsa eloquentior.

Nec

Nec dissimiliter se habet res in cæteris rerum qualitatibus; ut si dicatur quid esse dulcedini dulcius; candore candidius; tarditate tardius & nisi forte hæc ad Synecdochen speciei malit quis referre.

In *Metaphora*; Ut cum de rebus sensu carentibus ea loquimur, quæ rebus sensu animoque præditis conveniunt. Quomodo dixit *Cicero*, *Parietes medium fidius* C. *Cæsar, ut mihi videntur hujus curiæ tibi gratias agere gestiunt.* Item *Virgil.* 8. *Æn Pontem indignatus Araxes.* At tam *gestire*, quod ab Oratore parietibus tribuitur fluvio, sunt actus animalium, gaudio lætantium, vel irâ ferventium.

In aliis Troporum Generibus habet Hyperbole *locum*, in Metaphorâ *regnum*.

Sed de Hyperbole hæc dicta sufficiant; progrediamur porro ad Metalepsin.

CAPUT XXI.

De Metalepsi.

Q*Uid est Metalepsis?*

Metalepsis est dicendi modus, in quo sub unâ voce plures Tropi continentur, quorum prior transitum ad posteriorem præbet.

Ut, *Post aliquot mea regna videns mirabor aristas?* Ubi Poeta per *aristas* primò intelligit *spicas*, per Synecdochen partis integralis pro toto; tum per *spicas* intelligit *segetes*, per eandem Synecdochen; deinde per *segetes* intelligit *æstates*, per Metonymiam subjecti; denique per

æstates

æstates intelligit *annos*, eandem itidem per Synecdochen, ac si dixisset, post aliquot annos.

☞ Dicitur Μετάληψις Metalepsis (quâ ratione hic locum habet) à μεταλαμβάνω, compositò à μετὰ post & λαμβάνω accipio, & significante post accipio, i. e. unum capio post alterum, seu uno relicto capio alterum: quia in Metalepsi est quædam quasi congeries Troporum, qui singulatim & ordine percurrendi & enucleandi sunt, uno post alterum sumpto, seu relicto uno, & capto altero, donec ad vocabulum proprium veniatur.

Reperitur Metalepsis in omni fere Troporum genere.

In *Synecdoche Partis Integralis*; ut in illo *Ovidii*: *Suffundens ora rubore*; ubi primò per *ora* intellexit Poeta *os*. per Synecd. Totius Integralis, qua ponitur *Numerus Pluralis* pro *Singulari*; tum per *os*, facici partem, intellexit integram *faciem* per Synecd. Partis Integralis.

In *Synecdoche Individui*; ut cum dixit *Virgil. Poculaque inventis Acheloïa miscuit uvis.* Ubi primò per *pocula Acheloïa* intellexit aquam Acheloïam, per Meton. Subjecti: deinde per aquam *Acheloïam, quamlibet* intellexit *aquam* per Synech. Individui.

In *Synecdoche Totius Integralis*, ut cum dixit *Virgil. Ingens à vertice Pontus in puppim ferit*; primo per *Pontum Nerei & Doridis* filium intellexit *mare Ponticum*. sc. illam maris partem, cui nomen dedit iste *Pontus*, per Meton. causæ Efficientis Principalis: tum per *mare Ponticum* intellexit indefinite *universum mare*, per Synecd. Individui: tandem per *mare universum*, intellexit *maris fluctum* per Synecd. Totius Integralis.

In

In *Synecdoche Partis Essentialis*; ut in illo *Ovidii*, *Et structis cantat avenis.* Ubi primò per *avenas*, intelligitur *culmus* avenaceus, per Synecd. Partis Integralis: tum per *culmum avenaceum*, intelligitur *quilibet culmus* in genere per Synecd. speciei, quâ ponitur species pro genere; deinde per *culmum* in genere, intelligitur *arundo*, per Synecd. Generis: denique per *arundinem* intelligitur *fistula* facta ex arundine per Synecd. Partis Essentialis, sive Synecd. Materiæ, quam dicunt vulgo Metonymiam Materiæ. Item in *Virgiliano* illo, *Labitur uncta vadis abies.* Nam primo per abietem intellexit poeta *tabellas abiegnas*, per Synecd. sive Meton Materiæ: deinde per *tabellas abiegnas*, intellexit *navem* ex istis tabellis fabrefactam, per eandem Synecd. sive Metonymiam.

In *Metonymiâ Efficientis Principalis*; ut cum dixit *Cicero*, *In fortunas hujus invaserunt*: primo per *Fortunas*, intellexit *Fortunam*, per Synecd. Partis Integralis, quâ Numerus singularis ponitur pro plurali: tum per *Fortunam* intellexit *Fortunæ dona* sc. opes, bona, per Metonym. Efficientis Principalis.

In *Metonymiâ Efficientis Instrumentalis*; ut cum dixit *Virgilius*, *Ferro averte dolorem*; primo per *ferrum* intellexit *gladium*, per Synecd. Partis Essentialis, sive ut loquuntur alii per Metonym. Materiæ: deinde per *gladium* intellexit *mortem*, per Metonym. causæ Instrumentalis; ac si dixisset *avertas morte dolorem.*

In *Metonymia Effecti*; ut in illo *Virgilii* Sed *pater omnipotens speluncis abdidit atris*. Nam primo per *speluncas atras*, intellexit *obscuras*, & tenebrosas per Metaph. deinde per *speluncas tenebrosas*, intellexit *profundas*, per Metonym. Effecti: nam in speluncis tenebrarum causa est profunditas.

In *Metonymia Subjecti*; ut cum dixit *Virgil. Invadunt urbem somni vinoque sepultam*; primò per *sepultam*

tam ſomno vinoque *urbem*, intellegi voluit *Trojam*, p
Synecd. Speciei: deinde per *Trojam Trojanus* eſſe intel
gendos voluit, per Metonym. Subjecti. Sic cum dicitur
Virgilio, *ſeges bis ſolem ſenſiſſe*, primo per *ſolem* i
telligitur *calor* qui à ſole efficitur, per Metonym. cau
Efficientis: tum per *calorem* intelligitur *æſtas* per ea
ſubjecti Metonym. quâ nomen rei, quæ in tempore aliqu
eſt, ponitur pro tempore, in quo eſt res.

In *Metonymia Adjuncti*; ut cum *Silius* dixit, *Ai
volat aurato prafulgens murice ductor*; per *muricem* i
tellexit primo *oſtrum* muricis ſuccum, per Synecd. Toti
Integralis; per *oſtrum*, *purpureum oſtri colorem* per Me
tonym. Subjecti: tandem per *purpureum oſtri colorem*
amictum coloris purpurei, per Metonym. Adjuncti. S
cum *Virgil.* poſuit *oſtrum* pro purpureo tori *velamen*
ſive *inſtramine*, dicens, *Stratoque ſuper diſcumbit
oſtro*, Item cum *purpuram* i.e. muricem, poſuit ad ſignifi
candum regiam *authoritatem*: in quâ præter Synecd. To
tius Integralis, & Metonym. Subjecti, ut in prioribus, el
duplex Metonymia Adjuncti; altera quâ *color purpureus*
ponitur pro *purpurei coloris amictu*; altera qua amictu
purpurei coloris, qui regum inſigne eſt, ponitur pro autho
ritate regiâ, cujus eſt inſigne, ſive ſignum.

In Metaphora; ut in illo *Virgilii*; *Immenſaſque tra
hi nubes, jamque arbore ſumma Conſluere. & lenti
uvam demittere ramis*. Nam primo per *nubes* pluralis
numeri, intellexit poeta *nubem* per Synecd. Totius Integra
lis, ſive Numeri ſingularis pro plurali: deinde per *nubem*,
intellexit apum *examen*, quod inſtar nubis in aere pende
ret, lucemque obſcuraret, per Metaphoram. Similiter per
uvam intellexit primo *racemum*, per Synecd. Partis Integra
lis: tum per *racemum* intelligi voluit *apum examen*, quod de
arboris ramo in morem racemi penderet, per Metaphoram.
Sic cum à *Quintiliano* dicitur *Iſocrates* eſſe omnes dicen
di *Veneres* ſectatus, per *Venerem* intelligenda eſt *venuſtas*,

per

per Metonym. Efficientis Principalis: & per *venustatem* quæ propriè est formæ, vel vultus, *dicendi gratia & suavitas*, per Metaphoram: quippe dicendi gratia id est orationi, quod venustas faciei.

Tandem in *Ironia*; ut in illo *Ciceronis* ad *Clodium*. *Integritas tua te purgavit*: ubi primò per *integritatem*, quæ propriè est corporis, intelligitur *morum rectitudo*, per Metaph deinde per *morum rectitudinem* quæ affirmatur, *morum corruptio*, per Ironiam intelligitur. Sic cum dixit idem in *Verrem*. *Sunt hæc & alia in te falsi accusatoris signa permulta, quibus ego non utor*; in eo quod posuit *utor* pro *commemoro*, est Synecd. Generis; in eo autem quod dixit, iis se signis *non uti*; quibus tamen utitur, i. e. quæ commemorat, & urget, est Ironia.

Atque hæc de Metalepsi; deveniendum tandem ad Allegoriam.

CAPUT XXII.

De Allegoriâ.

Quid est Allegoriâ?

Allegoria dicendi modus est, in quo unus idemque Tropus per plures voces continuatur.

Ut in illo *Ciceronis* pro M. *Cælio*, *Quoniam emersisse jam è vadis, & scopulos prætervecta videtur oratio mea, perfacilis mihi reliquus cursus ostenditur.* Ubi idem Tropus sc. Metaphora continuator per quinque voces, *emersisse*, *scopulos*, *vadis*. *prætervecta*, & *cursus*, in quibus orationis suæ progressum cursui navis per mare comparat. Sic *Horatius*. *Contrahes vento nimium secundo*, i. e. Ne te rebus prosperis nimium efferas.

☞ Dicitur

☞ Dicitur Ἀλληγορία Allegoria ab ἀλλη-γορέω, composito ab ἄλλη aliter, & ἀγορέω dico; quia quocunque in sermone est Allegoria, idem ipsum quod propriis quidem potuit verbis sed non ita ornatè dici, aliter sive aliis verbis i. e. Tropicis majore cum ornatu dicitur.

Allegoriæ usus frequentior est in *Metaphora*. *Cic. in Pison. Neque tam fui timidus, ut qui in maximis turbinibus ac fluctibus reipublicæ navem gubernassem salvamque in portu collocassem, frontis tuæ nubeculam, aut collegæ tui contaminatum spiritum pertimescerem. Alios ego vidi ventos, alias prospexi animo procellas aliis impendentibus periculis non cessi, Horat.* l. 1 od. 14. *O navis referent in mare te novi fluctus? O quid agis? fortiter occupa portum. Nonne vides ut nudum remigio latus, & malus celeri saucius Africo Antennæque gemant*, &c. Sed & in aliis Tropis invenitur.

In *Synecdoche Individui*; ut, *Sin Mæcenates, non deerunt Flacce Marones. Virgiliumque tibi vel tua rura dabunt.* Ubi Epigrammatista per *Mæcenates* intelligit virorum doctorum *patronos*, & per *Marones viros doctos*, ut & per *Virgilium, Poetam*, Sic *Cic.* in 2. *Agrar. Cum haberet hæc respub. Lucinos, Calatinos, Acilios. homines non solùm honoribus populi, rebusque gestis, verum etiam patientia paupertatis ornatos*, &c.

In *Synecdoche Totius Integralis*; ut *Cic.* ad *Brut. Nos populo imposuimus, & oratores visi sumus.* Ubi in omnibus vocibus *nos, imposuimus, oratores, visi sumus*, est Synecdoche Numeri pluralis pro singulari.

In *Synecdoche speciei*; ut *Cic. Catil.* 1. *Exire ex urbe Consul hostem jubet*, i. e. *Cicero* jubet *Catilinam* exire *ex Roma*; adeo ut Synecdoche speciei pro Individuo in tribus

tribus illis vocibus, *urbe, consul, hostem*, continuetur.

In *Synecdoche Partis Essentialis* (seu Materiæ; ut *Cic.* 2. leg *Æs & ferrum duelli insignia sunt, non sani*, i. e. Arma ex ære ferroque conflata & facta.

In *Metonymiâ Efficientis*; ut *Ter. Eun. Sine Cerere & Libero friget Venus*, i. e. sine pane & vino friget amor.

In *Metonymiâ Effecti*; ut *Virgil. 6. Æn. Pallentisque habitant morbi, tristisque senectus.* Ubi continuatio Metonymiæ Effecti in illis vocibus *pallentes morbi, tristisque senectus*; tacit Allegoriam *Pallentes* dicuntur morbi, quod pallidos efficiant: senectus *tristis*, quod tristes efficiat.

In *Metonymiâ Subjecti. Cic.* pro *Pomp. Testis est Italia quam ille ipse victo L. Sullâ bujus virtute & consilio confessus est fuisse liberatam: testis est Sicilia --- testis est Africa --- testis est Gallia --- testis est Hispania* --- ubi orator per Italiam, Siciliam, Africam, Galliam, atque Hispaniam, intellexit Italos, Siculos, Africanos, Gallos, Hispanosque homines.

In *Metonymiâ Adjuncti*, *Cic. Catil* 2. *Æquitas, temperantia, fortitudo, prudentia, virtutes omnes certant cum iniquitate cum luxuria, cum ignavia, cum temeritate, cum vitiis omnibus*: i. e. viri æqui &c. certant cum iniquis, &c.

In *Ironia*; ut *Cic.* in *Clod. Integritas tua te purgavit mihi crede, pudor cripuit, vita antacta servavit.* Hic continuata tribus membris Ironia Allegoriam facit. Ut & in illo ejusdem pro *Cluent. Mitto illam primam libidinis injuriam, mitto nefarias generi nuptias, mitto cupiditate matris exoratam matrimonio filiam.*

N. *In Allegoriis est observandum, ut ne temere alio ex rerum genere incipias, alio desinas, præsertim in Metaphoris. Vitiosè enim se à fontibus cæpetis, desinas in incendium*; *ut inquit* Vossius.

Porro

Porro in Allegoriâ cavendum, ne ex immodico ejus uſu dicentis ſenſus nimium obſcuretur, eamque per obſcuritatem ex Allegoria conficiatur Ænigma. Eſt quippe *Ænigma* oratio, quâ dicentis ſenſus obſcurioribus iiſque plurimum Allegoricis, verbis occultatur. Ut, *Filiolus Cadmi profert Niloïs arundo, Quas ſerit è Cnidio diſtillans ſepia nodo*, i. e. Penna Ægyptiaca literas Græcas formavit, quas atramentum ex amatoris calamo diſtillans lineis ducens quaſi ſulcis ſeruit. *Cic.* pro *Roſc. Amer. Multos cæſos non ad Thraſymenum lacum, ſed ad Servilium vidimus. Quis ibi non eſt vulneratus ferro Phrygio Virg. Ecl* 3. *Dic quibus in terris & eris mihi magnus Apollo Tres patet cœli ſpatium non amplius ulnas.* Cujuſmodi plura inveniantur in Eleganti Anglicano Tractatu de Rhetorica à Johanne Smith generoſo haud ita pridem edito, cui titulus *The myſtery of Rhetorique Unveil'd*, p. 73, 74.

☞ Dicitur autem Αἴνιγμα Ænigma, ab *αἰνίσσομαι*, obſcurè ſignifico, quia in omni ænigmate ſignificatur quidem aliquid, ſed ita obſcurè ut intellectu difficile ſit.

Tandem in Allegoriâ, quò minùs obſcurior evadat, proprium aliquod, quo ſententiæ lux adveniat, eſt Tropicis admiſcendum. *Cic.* 1. *Tro. Sed quoniam avidum hominem ad has dicendi epulas recepi, ſic accipiam ut reliquiarum ſit aliquid potius, quam te hinc patiar non ſatiatum diſcedere.* Ubi tollit obſcuritatem ſententiæ verbum *dicendi*, quo innuitur, quâ de re oratio inſtituatur.

Atque hæc de Allegoriâ; quin & de tota Tropologia, quâ in Troporum Generibus, quâ in eorundem Affectionibus tractandis verſatur, libro hoc primo dicta ſunt, Tempus eſt jam, ut ad Schematologiam porro tractandam pergamus, de qua nobis altero erit libro dicendum.

Tropoſche-

Tropoſchematologiæ Rhetoricæ
LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.
Schema ſive Figura quid, & quotuplex.

SChematologiam, id eſt eam Rhetoricæ partem, quæ de Oratione dictionum, ſententiarumve Schematibus, ſive Figuris exornandâ tradit præcepta, tractaturi, commodiſſimè ab ipſius Schematis definitione exordiemur: primo itaque loco quærendum venit,

Quid ſit Schema, ſive Figura?

Schema ſive Figura eſt ornatus dicendi modus, quo orationi, præter id quod ex Tropis oritur, aliquid ipſâ à verborum & ſententiarum formâ à Secta & ſimplici conſuetudine in meliorem immutata, ornamenti accedit.

☞ Dicitur Σχῆμα Schema, à σχέω habeo, quod Schema, ſive figura ſit quidam orationis habitus, quo pro varia rerum de quibus agitur

conditione, induitur, quaſique amictu aliquo v
ſtitur.

*Quot ſunt Schematum ſive Figurarum Gen
ra?*

Schematum ſive Figurarum genera (quantu
ad præſens inſtitutum ſpectat) duo ſunt, ſcilic
dictionis, vel ſententiæ.

Quid eſt Figura Dictionis?

Figura dictonis eſt ornata dicendi forma, q
ex dictionum in ſententia defectu, vel redu
dantia contractione vel diſtractione, repetitio
ne vel conjunctione, tranſpoſitione, vel qua
cunque in parte aliqua ſui transformatione; al
quis orationi ornatus accedit.

CAPUT II.

De Figuris ex vocum defectu.

Quot ſunt figuræ ex vocum defectu?

Figuræ dictionis ex defectu vocum du
ſunt, Ellipſis & Aſyndeton.

De *ELLIPSI.*

Quid eſt Ellipſis?

Ellipſis eſt vocum (unius vel plurium) in aliqua
orationis clauſula ad ſenſum ejus complendum
neceſſariarum defectus.

Ut in illo *Virgilii Ecl.* 9. *Quo te Mœri pedes? an (quò via ducit) in urbem?* ubi in priore sententiæ clausula deest verbum *ferunt*; in posteriore voces, *te ferunt pedes.*

☞ Dicitur Ἔλλειψις Ellipsis ab ἐλλείπω deficio, ut quæ alicujus quod in Oratione desit, defectum signet.

N. *Inservit hæc figura Admirationi*: ut Virgil. 1. Æn. Sed vos qui tandem? item Indignationi; ut Ter. And. 1 5. Tantamne rem tam negligenter agier!

De *ASYNDETO.*

Quid est Asyndeton?

Asyndeton est conjunctionis inter plures ejusdem sententiæ clausulas defectus.

Ut *Ter. Ad.* 3. 4. *Persuasit rox, amor, vinum, adolescentia.*

☞ Dicitur Ἀσύνδετον Asyndeton ab ἀ privativo & σύνδετον colligatum a σὺν con & δέω ligo, quod orationis membra non esse copulativis particulis inter se conjuncta, & quasi colligata designet.

N. *Valet hæc figura ad celeritatem*; ut Virg. 4. Æn. Ferte citi flammas, date vela, impellite remos. *Et ad gravitatem*; ut Ter. Ad. 3. 4. Tot res repente circumvallant, unde emergi non potest, vis, egestas, injustitia, solitudo, infamia.

Hæc de figuris ex vocum defectu.

CAPUT III.

De Figuris dictionis ex vocum Redundantiâ.

Quis sunt figuræ dictionis ex vocum redundantiâ?

Figuræ dictionis ex vocum redundantia duæ sunt *Pleonasmus* & *Polysyndeton*.

De PLEONASMO.

Quid est Pleonasmus?

Pleonasmus est vocum (unius vel plurium) in aliqua sententiæ clausula non necessariarum redundantia.

Ut cum dicitur, *Hisce oculis vidi*. Quid enim necesse erat addi *hisce oculis*?

☞ Dicitur Πλεονασμὸς Pleonasmus à πλεονάζω redundo, quod aliquid in oratione redundare significet.

N. *Facit hæc figura ad Emphasin*; *ut*, Vocemque hic auribus hausi. *Ad Exaggerandum*; *ut in illo*, Ubinam gentium est? *Et ad Extenuandum*; *ut*, Accipe parvum hoc munusculum.

De POLYSYNDETO.

Quid est Polysyndeton?

Polysyndeton est non necessaria conjunctionum

num inter lingulas ſententiæ ejuſdem clauſulas redundantia.

Ut *Cic. Me præ cæteris & colit, & obſervat, & diligit.*

☞ Dicitur Πολυσύνδετον Polyſyndeton à πολὺ multum & συνδετὸν colligatum, quod orationis membra multis inter ſe particulis copulativis eſſe colligata indicet.

N. *Conducit hæc figura ad Orationis gravitatem*; *ut* Liv. l. 8. dec. 3 Et ſomnus, & vinum, & epulæ, & ſcorta, & balneæ, corpora atque animos enervant. *Item* Cic. 6. Ver. Neque privati quicquam, neque publici, neque profani, neque ſacri in Sicilia reliquiſſe.

Atque hæc de figuris in vocum redundantia.

CAPUT IV.

De Figuris in vocum contractione.

Quot ſunt figuræ Dictionis in vocum contractione?

Figuræ dictionis in vocum contractione duæ ſunt, Synæreſis & Hyphen.

De SYNÆRESI.

Quid eſt Synæreſis?

Synæreſis eſt duarum in eadem voce ſyllabarum in unam contractio.

Ut *Virg. Ecl.* 8. *Uno eodemque igni; ſic noſtro Daphnis amore.* Item in *Georg.* Seu *lento fuerint alvearia vimine texta.*

☞ Dicitur Συναίρεσις Synæreſis à συναίρω (compoſito à σὺν unà ſi vel ſimul, & αἱρέω capio) in unum contraho, quod hac figurâ duæ ſeorſim alias dicendæ ſyllabæ, in unam conjunctè proferendam contrahantur.

De HYPHENE.

Quid eſt Hyphen?

Hyphen eſt duarum integrarum vocum in quaſi unam contractio linealâ brevi inter coaleſcentes voces ductâ.

Ut *Virg.* 1. Æn. *Neque enim ignari ſumus ante malorum.*

☞ Dicitur Ὑφὲν Hyphen ab ὑπὸ in, & ἓν unum, quod hâc figurâ duæ integræ voces quaſi in unam coeant.

Hæc de figuris in vocum Contractione.

CAPUT V.

De Figuris in vocum diſtractione.

Quot ſunt Figuræ dictionis in vocum diſtractione?

Figuræ dictionis in vocum diſtractione ſunt duæ, Diæreſis & Tmeſis.

De

De DIÆRESI.

Quid eſt Diæreſis?

Diæreſis eſt ſyllabæ unius in duas diſtractio.

Ut *Ovid. Debuerant fuſos evoluiſſe ſuos.* Sic *Catull. Stamina non ulli perſolvenda deo.*

☞ Dicitur διαίρεσις Diæreſis à διαιρέω divido quod unam ſyllabam in duas quaſi divellat ac dividat.

De TMESI.

Quid eſt Tmeſis?

Tmeſis eſt partium vocis compoſitæ, dictionis unius vel plurium interpoſitione, diductio.

Ut; *Qua me cunque vocant terræ, Rem verò publicam. Quæ cau, à ante mortua eſt, quàm tu natus eſſis Cic.*

☞ Dicitur τμῆσις Tmeſis à τέμνω ſeco, quod unam ex duabus compoſitam prius dictionem, in ſuas denuo partes, vocis unius pluriumve interventione, quaſi ſecet, ac diſtribuat.

N. *Facit hæc figura ad elegantiorem orationis compoſitionem.*

Atque hæc de figuris in vocum diſtractione.

CAPUT VI.

De Figuris in Repetitione Vocum earundem.

Quot modis dicuntur voces esse eadem?

Voces dicuntur esse eædem tribus modis, nempe sensu & sono: ut quum dicitur, *Homo Homini* deus: Sono, sed non sensu; ut *Veniam* nomen, & *veniam* verbum: sensu denique, sed non sono; ut *ensis* & *gladius*.

Quot modis repetuntur voces tam sensu quàm sono eadem?

Voces eædem quà sensu quà sono, repetuntur dupliciter, vel continuè vel disjunctè.

Quot sunt Figuræ in quibus est continua vocum sensu sonoque earundem repetitio?

Figuræ in quibus continua est vocum sensu sonoque earundem repetitio, tres sunt, Epizeuxis Polyptoton, & Anadiplosis.

De EPIZEUXI.

Quid est Epizeuxis?

Epizeuxis est figura, qua vox sono & sensu eadem continuè in eadem sententia repetitur.

Ut Virg. 5. Ecl. Ipsa sona t a·busta Deus, Deus ille, Menalca. Ter And. O Mysis, Mysis. Cic. Ver. 7. Crux, Crux ingeam infelici ac misero.

☞ Dici-

☞ Dicitur Ἐπιζευξις ab ἐπὶ ad, & ζευγνύω jungo, quod eandem vocem ſibi ipſi nova ejuſdem repetitione quaſi adjungat.

N. *Facit hæc figura ad vehementiam. Ut* Cic. *pro* Rab. Poſth. *Vos, vos inquam & ſenatus frequens reſtitit. Senec. in* Med. *Da, da per auras curribus patris vehi.*

Aliquando plures ſimul voces repetuntur. *Ut, Cic. Phil. 4. Non eſt, non eſt vobis, Quirites, cum eo hoſte certamen, cum quo aliqua pacis poſſit eſſe conditio. Ovid. Heroid. Si, niſi quæ facie poterit te digna videri, Nulla futura tua eſt; nulla futura tua eſt.*

Aliquando Epizeuxi interponitur vocula aliqua una, *Ut Cic. Vidi enim, Vidi, penituſque perſpexi. Senec. Medea. ac. 4. Majus bis, majus parat Medea monſtrum.*

Aliquando etiam Parentheſis; ut, *Cic.* pro Dom. *Sed excitatus aliquando (dicam audiente ipſo quod ſenſi & ſentio) excitatus inquam aliquando Cn. Pompeii nimium reconditus, & penitus abſtruſus dolor.* --- Id. Phil. 2. *Haſtã poſitã pro æde Jovis Statoris bona (miſerum me! conſumtis enim lachrimis, tamen infixus animo hæret dolor) bona inquam Cn. Pompeii Magni vociferatiſſimæ ſubjecta præconis.*

Aliquando etiam clauſula duobus commatibus tanquam Parentheſi incluſa. *Ut Virg. Ecl. 9. His ubi denſas Agricolæ ſtringunt frondes, hic, Mœri, canamus.*

Hæc de Epizeuxi, ſequitur Polyptoton.

De *POLYPTOTO.*

Quid eſt Polyptoton.

Polyptoton eſt figura, qua vox ſono & ſenſu eadem continuè, ſed diverſis caſibus in eadem ſententia repetitur.

Ut:

Ut Virg. Æn 4.

Littora littoribus contraria, fluctibus undas
Imprecor, arma armis.

Sic Ovid. Met. 8 l. ver. 384.

Aſylvis ſylvas, & ab arvis arva revulſi.

☞ Dicitur πολύπλωτον Polyptoton a πολὺς multus, & inuſitato verbo πλόω cado, quod ſit vocis ejuſdem pluribus ſuis variatæ caſibus repetitio.

N. *Caſus hic omnem vocis variationem ratione generis, numeri, vel graduum, modorum, temporum, vel perſonarum comprehendit.*

Poteſt & Polyptoton eſſe in diverſis ejuſdem ſententiæ clauſulis: ut *Cic. Ver. 7. Certus locus, certa lex, certum tribunal.*

Facit hæc figura ad venuſtatem, ut in his eruditi cujuſdam viri verſiculis.

Cum vanitas ſit vanitatis filia,
Et vanitati vanitatem procreet;
O vanitas, quid vanitate vanius!

Item ad vehementiam; ut *Cic.* pro *Arch. Sed pleni ſunt omnes libri, plena ſapientum voces plena, exemplorum vetuſtas.*

Hæc autem de Polyptoto, ſequitur Anadiploſis.

De *ANADIPLOSI.*

Quid eſt Anadiploſis?

Anadiploſis eſt figura, qua vox ſono & ſenſu eadem continuè quidem, ſed in diverſis ſententiis

tiis repetitur, nempe in fine præcedentis & in principio ſubſequentis.

Ut *Virg. Ecl.* 10.

Pierides vos hæc facietis maxima Gallo,
Gallo cujus amor tantum mihi creſcit in horas.

☞ Dicitur Ἀναδίπλωσις ab ἀνὰ re & διπλόω duplico, quòd ſit vocis ejuſdem, in fine præcedentis & principio ſequentis ſententiæ poſitæ adeoque quaſi in ſeſe revertentis reduplicatio.

Aliquando in Anadiploſi eſt Polyptoton, ſive levis aliqua verbi caſuum reſpectu immutatio: Ut *Cic.* pro *Roſc.* *Injuriam novo ſcelere conflatam putant oportere defendi: defendere ipſi propter iniquitatem temporum non audent.*

N. *Hæc figura & ſuavitatem habet, & Emphaſim: quin & acrimoniam, ſi quis in corrigendo ea utatur.* Ut Cic. 1. Catil. Hic tamen vivit. Vivit? imo in ſenatum venit.

Anadipoſeos per plures gradus continuatio, ſcilicet cum ita ab uno ad aliud tranſimus, ut eodem verbo inferiora ſuperioribus connectamus, *Climax* dicitur.

☞ Dicitur autem hæc figura Κλίμαξ Climax, quod κλίμαξ hoc eſt *ſcala* quandam habeat repræſentationem, nempe quod ſicut per ſcalarum gradus, ita per ſæpius repetitarum vocum reduplicationes ab imo ad ſummum, à primo ad poſtremum deveniatur.

In Climace nonnumquam ſervatur idem vocis caſus.
Ut: *Cic.* ad *Heren.* *Quæ reliqua ſpes libertatis manet,*

ſi

ſi illis & quod libet licet ; & quod licet poſſunt ; & quod poſſunt audent ; & quod audent faciunt ; & quod faciunt vobis moleſtum non eſt ?

Nonnunquam variatur.

Ut *Scipio African.* apud *Iſidor. l. 2 Orig c. 21. Ex innocentiâ naſcitur dignitas ; ex dignitate honor ; ex honore imperium ; ex imperio libertas. Cic. ad Heren. Africano induſtria virtutem, virtus gloriam, gloria æmulos comparavit.*

Atque hæc de figuris, in quibus eſt continua vocum ſono & ſenſu earundem repetitio.

CAPUT VII.

De Figuris in quibus eſt disjuncta vocum repetitio.

Quot ſunt figuræ in quibus eſt disjuncta vocum ſono & ſenſu earundem repetitio ?

Figuræ in quibus eſt disjuncta earundem ſono & ſenſu vocum repetitio, octo ſunt, Anaphora, Epiſtrophe, Epanalepſis & Epanodos, Mediana Repetitio, Meſarchia, Meſoteleuton, & Epimone.

De *ANAPHORA.*

Quid eſt Anaphora ?

Anaphora eſt figura, quâ vox ſono & ſenſu eadem in principiis ſententiarum diverſarum repetitur.

Ut *Virg. Georg 4.*

Te dulcis conjux ; te ſolo in littore ſecum ;
Te veniente die, te decedente canebat.

☞ Dicitur

☞ Dicitur Ἀναφορὰ Anaphora ab ἀνὰ re sive rursus & φέρω fero, quod eundem sonum in diversarum sententiarum principiis referat.

N. *Anaphora aliquando est plurium dictionum.*

Ut *Ovid* l. 2 de *Ponto* El. 11.

Grande voco meritum lacrymas quibus ora rigabat,
Cum mea concreto ficca dolore forent.
Grande voco meritum mœstæ solatia mentis,
Cum pariter nobis illa tibique dares.

Elegans est Anaphoræ duplicatio, quum res invicem opponuntur.

Ut *Cic.* pro *Rosc. Accusant ii, qui in fortunas hujus invaserunt; causam dicit is, cui præter calamitatem nihil reliquerunt. Accusant ii, quibus occidi patrem Sexti Roscii bono fuit; causam dicit is, cui non modo luctum mors patris attulit, verum etiam egestatem, &c.*

Magnopere inservit hæc figura affectibus.

Sive in insectando: ut *Cic. Cat.* 1. *Nihil te nocturnum præsidium palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil consensus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt?*

Sive in laudando: ut *Juvenal* Sat. 2. *Roma parentem Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.*

Sive in beneficiis agnoscendis: ut *Virg.* 1. *Æn.*

Tu mihi quodcunque hoc regni, tu sceptra, Jovemque
Concilias, tu das epulis accumbere divûm.

Atque hæc de Anaphora, sequitur Epistrophe.

De EPISTROPHE.

Quid est Epistrophe?

Epistrophe est figura, qua vox sono & sensu eadem

eadem in diversarum sententiarum clausulis repetitur.

Ut, *Frumenti maximus numerus è Gallia; peditatus amplissimæ copiæ è Gallia; equites numero plurimi è Gallia.* Sic: *Cic. Phil, 2. Doletis tres exercitus populi Romani esse interfectos? interfecit Antonius. Desideratis clarissmos cives? Eos quoque eripuit Antonius. Authoritas hujus Ordinis afflicta est? afflixit Antonius.*

☞ Dicitur Ἐπιστροφὴ Epistrophe ab ἐπὶ ad & στρέφω verto, quod plures sententiæ ad eundem in omnium fine sonum quasi vertuntur.

N. *Epistrophes eadem vis est, quæ Anaphoræ.*

Anaphoræ cum Epistrophe concursus dicitur *Symploce.* Ut in illo *Cic. Agr. 1. Quis legem tulit? Rullus. Quis majorem populi partem suffragiis privavit? Rullus. Quis comitiis præfuit? Rullus.*

☞ Dicitur Συμπλοκὴ Symploce à συμπλέκω complico, quod duarum sit figurarum, Anaphoræ nempe cum Epistrophe qudæam inter se quasi complicatio.

N. *Valet hæc figura nempe* Symploce *in exaggerandis virtutibus ac vitiis: efficitque orationem, non venustam tantum, sed & vehementem; sed à nimis frequenti ejus usu temperandum in fastidium pariat.*

At hæc de Epistrophe; sequitur Epanalepsis.

De EPANALEPSI.

Quid est Epanalepsis?

Epanalepsis est figura, qua vox sono & sensu eadem

eadem in principio præcedentis sententiæ posita in fine subsequentis repetitur.

Ut *Virg. Æn.* 1.

Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa.

Martial. l. 1, ep. 33.

Non amo te, Sabidi nec possum dicere quare?
Hoc tantum possum dicere, non amo te.

Cic. pro *Mil.* *Negat enim se, negat ingratis civibus fecisse, quæ fecit: timidis, & omnia circumspicientibus pericula non negat.*

☞ Dicitur Ἐπαναλῆψις ab ἐπὶ post & ἀναλῆψις resumtio, quod vocem in principio præcedentis sententiæ positam postea in fine subsequentis repetendo quasi resumat.

Hæc autem de Eponalepsi, sequitur Epanodos.

De EPANODO.

Quid est Epanodos?

Epanodos est figura, quâ duæ voces sono & sensu eædem in præcedente positæ sententia, ordine inverso in subsequente repetuntur, ita ut prior posterioris, posterior prioris locum occupet.

Ut *Vellcius Pater.* *Syriam pauper divitem ingressus, dives pauperem reliquit.*

Virg. Ecl. 8.

Crudelis mater magis, an puer improbus ille?
Improbus ille puer, crudelis tu quoque mater.

☞ Dicitur

Dicitur Ἐπάνοδος ab ἐπὶ ad, ἀνὰ rurſus, & ὁδὸς via, ſeu iter, quod ſit reditio, ſive regreſſio in poſteriore ſententiâ per verborum inverſionem, ad eundem vocis ſonum, qui erat poſitus in priore.

N *Huc referri poteſt ea dicendi forma (Epanodos item dicta) qua duo antecedentia habent duo ad ſe relata ſubſequentia, ita tamen ſita, ut illud è duobus ſubſequentibus, quod ad poſterius antecedentium refertur, priori loco ponatur, poſteriori verò illud, quod refertur ad prius.*

Ut *Matthæi* 12. 22. *Qui cæcus, ac mutus fuerat, & loquebatur, & videbat*, i. e. Mutus loquebatur, cæcus videbat. Sic, *Matth.* 7. 6. *Ne date, quod ſanctum eſt canibus, nec projicite margaritas veſtras coram porcis, nequando conculcent eas pedibus ſuis, & converſi lacerent vos*: i. e. ne porci conculcent, canes lacerent.

Etiam reditus ad rem poſt digreſſionem, à quibuſdam Epanodos dicitur.

Atque hæc de Epanodo, ſequitur Mediana Repetitio.

De *MEDIANA REPETITIONE.*

Quid eſt Mediana Repetitio?

Mediana Repetitio eſt figura, quâ vox ſono & ſenſu eadem in medio duarum ſententiarum ſibi invicem reſpondentium repetitur.

Ut *Senec. Thyeſt* ac. 3.

Quem dies vidit veniens ſuperbum
Hunc dies vidit fugiens jacentem.

Id. in *Medea.*

..... Si poteſt, vivat meus,
Ut fuit Æſon; ſin minus, vivat tamen.

Atque

Atque hæc de illâ dicendi formâ quam dicit *Voſſius* Medianam Repetitionem? Sequuntur duæ aliæ dicendi formæ caſſæ adhuc nomine quarum tamen alteram dicimus Meſarchian, alteram Meſoteleuton.

De *MESARCHIA*.

Quid eſt Meſarchia?

Meſarchia eſt figura, qua vox ſono & ſenſu eadem in unius ſententiæ medio poſita, habetur in principio alterius, ſive præcedentis, ſive ſubſequentis, ſive utriuſque.

Præcedentis; ut *Sen. Med.* a. 2.

Munus eſt O pheus meum,
Qui ſaxa cantu mulcet & ſylvas trahit,
Geminumque *munus* Caſtor & Pollux meum eſt.

Id. ib. a. 5

Scelus eſt Jaſon genitor, & majus *ſcelus*
Medea mater.

Subſequentis; ut *Sen. Med.* a. 1. Quæ *ſcelere* pacta eſt, *ſcelere* rumpatur fides. ib Conjugi *letum* novæ, *letumque* ſocero & regiæ ſtirpi dare. id. ib. a. 3. Suprema certe *liceat* abeuntem loqui Mandata: *liceat* ultimum dare amplexum.

Utriuſque; ut Virg. 7 Æn.

Te nemus Angitiæ vitrea *te* Fucinus unda,
Te liquidi flevere lacus.

☞ Dicitur Μεσαρχία Meſarchia à μέσον medium, & ἀρχὴ principium, quod ſit figura, quâ principio reſpondet medium, mediove principium.

Et hæc de Mesarchia: sequitur Mesoteleuton.

De *MESOTELEUTO.*

Quid est Mesoteleuton?

Mesoteleuton est figura, quâ vox sono & scr
sueadem in sententiæ unius medio posita hab
tur in fine alterius, sive præcedentis, sive subs
quentis, sive utriusque.

Præcedentis; ut *Sen. Med.* ac. 4.
Frænare nescit iras Medea, non *amores.*
Nunc ira *amorque* causam junxere.

Id. Hip. a. 1.
Tibi ponet *odium*, cujus *odio* forsitan,
Persequitur omnes.

Id. *Here. Oëta.* v. 377.
Ubique *caluit*, sed levi *caluit* face.

Subsequentis: ut *Ovid. Met.* l. 15.
Quod petis hinc *propiore loco* Romane petisses;
Et pete nunc *propiore loco.*

Sene. Med. ac. 2.
Virgini *placeat* pudor, patrique *placeat.*

Cic. in *Verr* Hæc navis onusta *præda* Sicilienſi, e
ipsa quoque esset *præda.*

Utriusque: ut *Sen. Med.* ac. 3.
Fugimus Jason, *fugimus*; hoc non est novum
Mutare sedem: causa *fugiendi* nova est.
Pro te solebam *fugere.*

☞ Dicitur Μεσοτέλευτον Mesoteleuton
μέσον medium, & τελευτὴ finis, quod hâc fig
medi

medium respondeat fini, finisve medio.

De EPIMONE.

Quid est Epimone?

Epimone est figura, quâ eadem ex certis intervallis sententia iisdem verbis repetitur.

Ut *Virg.*

Incipe Mænalios mecum mea tibia versus. Et
Ducite ab urbe domum mea carmina ducite Daphnim.

Qui duo versus (intercalares dicti) repetuntur hic novies, ille octies in eadem eclogâ octava.

Sic Theocryt. Idyl. 1. Ἄρχετε βωκαλικᾶς, μῶσαι φίλαι, ἄρχετ' ἀοιδᾶς, quem versum decies & quater repetit; ut & quater, hunc qui sequitur;

Λήγετε βωκαλικᾶς μῶσαι, ἴτε, λήγετ' ἀοιδᾶς.

Sic in Idyl 2

Ἴυγξ ἕλκε τὸ τῶν ἐμὸν ποτὶ δώμα τὸν ἄνδρα.
& φράξεό μευ τὸν ἐρωθ' ὁθεν ἵκετο, πότνα Σελάνα.

sæpius ex certis intervallis repetuntur.

☞ Dicitur Ἐπομονὴ Epimne ab ἐπιμένω permaneo in, quod ex recurrente sæpius eodem versu vel sententia, in re eadem permanere videamur.

Atque hæc de Figuris in repetitione vocum sensu & sono earundem. Veniendum jam ad voces sono quidem, sed non sensu easdem, quarum repetitio Antanaclasis dicitur.

CAPUT VIII.

De Antanaclasi.

Quid est Antanaclasis?

Antanaclasis est figura, quâ in sententi vox eodem repetitur sono, sed diverso sensu.

Ut *Cic.* ad *Heren. Cur eam rem tam studiosè cu quæ multas tibi dabit curas?* Item, *Amari jucundum si curetur ne quid insit amari.* Item, *Veniam ad ve m hi senatus det veniam.* Sic *Ovid. Met. l.* 1. *Nox spes ab hospite tutus.*

☞ Dicitur Ἀνταγάκλασις Antanaclasis ἀντὶ re & ἀνακλάω reflecto, quod ad eand sono vocem in priore sententiæ clausula dicta in posteriore, sed sensu diverso eam repeten quasi reflectatur.

N. *Magnam habet hæc figura vim in oblectan præsertim si non studiosè quæsita, sed sponte oblata deatur.*

Item siquando quæ vox uno loco *personam* aut r significat, eadem altero *mores*, aliamve priore aliam diversam qualitatem significet. Ut, *Ad illum diem Mi mius erat Memmius*, i. e. sui similis. *Simia erit si etiamsi aurea gestet insignia.*

Hoc cum fit, appellatur hæc dicendi forma πλο *Ploce.*

☞ Dicitur autem πλοκὴ Ploce à πλέκ necto, quòd in una voce duarum vocum significationes quasi nectantur.

H

Hæc figura orationi & venuſtatem addit, & acrimoniam.

Atque hæc de repetitione vocum ſono, ac non ſenſu earundem. Agendum deinceps de vocibus non quidem ſono, ſed tamen ſenſu iiſdem: quarum Conjunctio, ut verius dici videtur, quam Repetitio, Synonymia ſeu Paliloga dicitur.

CAPUT IX.

De Synonymia & Exergaſia.

Quid eſt Synonymia?

Synonymia eſt figura, qua plures voces diverſæ ſono, ſed eædem ſenſu repetuntur, ſive copulantur.

Ut *Cic. 2. Catil. Abiit, exceſſit, evaſit, erupit. Id. Phil. 5. Promitto, recipio, ſpondeoque.*

☞ Dicitur Συνωνυμία Synonymia a *σύν* ſimul, *ὄνυμα* nomen, quod plura rerum nomina idem ſignificantia ſimul veniant.

N. *Hâc dicendi formâ utimur, quum non uno verbo rei dignitatem vel magnitudinem aſſequi videmur: qua conciliatur orationi tum gravitas, tum acrimonia.*

Gravitas, ut in illo *Cic. pro Mur. Eaque res vobis, populique Romano pacem, tranquillitatem, otium, concordiam adferat.*

Acrimonia, ut in illo *Cic.* in *Catil. 1. Non feram, non patiar, non ſinam.*

In quâ tamen magno verborum delectu opus eſt, ne Synonymis inepte coacervatis oneretur veriùs, quam ornetur oratio.

Synonyma ſi complexa fuerint (ſcilicet non ſingulæ vi
ces ſed ſententiolæ quædam idem ſignificantes) horu
congregatio Ἐξεργασία dicitur. Qualis eſt in illo Cic
pro *Ligar.* *Quid enim tuus ille, Tubero, in acie Pha
ſalicâ gladius agebat? cujus latus ille mucro petebat
quis ſenſus erat armorum tuorum? quæ tua mens, oculi
ardor animi? quid cupiebas? quid optabas?* Item in il
Virgil. Æn.

Quem ſi fata virum ſervant, ſi veſcitur aurâ
Æthereâ, nec adhuc crudelibus occubat umbris
Non metus.

☞ Dicitur Ἐξεργασία Exergaſia ab ἐξεργά
ζομαι abſolvo, ſive effectum reddo, quod hac q
utitur figura, non videtur a loquendo deſitura
quo ad rem qua de erat dicturus, abſolutam d
derit, ſive propoſitum effectum reddiderit.

Utendum eſt (inquit Voſſius) Ἐξεργασίᾳ cum pr
deſt in re aliqua commorari, & diutius detinere audi
rem: ut cum aſſeveramus, indignamur, dolemus, c
miſeramur, aut axprobramus aliquid. Lætitiæ quoq
convenit; ſed cavendum ne in re tenui variandâ curioſa
nimis & ſuperfluam operam ponamus; quod vitiu
Περιεργία curioſitas ſive nimis accurata diligentia voc
tur, à περίεργος curioſus.

Atque hæc de Figuris, quæ in vocibus quoviſmodo ci
em prepetendis conſiſtunt. Ad eas jam Figuras progred
endum quibus voces quacunque ratione ſimiles conjun
guntur.

CA

CAPUT X.

De Figuris in Conjunctione vocum similium.

Quot sunt Figuræ in conjunctione vocum similium?

Figuræ in similium conjunctione vocum sex sunt, Paronomasia, Paregmenon, Paromœon, Homœoteleuton, Parechesis, & Homœoptoton.

N. *Similes illæ voces sunt, vel quæ eandem integræ penè vocis formam & sonum habent; vel quarum aliæ ab aliis derivantur; vel quibus eadem sunt literæ, syllabæve vel initiales, vel finales, vel quas excipiunt aliæ iisdem inchoatæ syllabis, quibus ipsæ terminabantur; vel denique in quibus iidem sæpius casus inflexionis, ut ut non semper terminationis concurrunt.*

De *PARONOMASIA.*

Quid est Paronomasia?

Paronomasia est figura, quâ in eadem sententiâ conjunguntur sive concurrunt duæ dictiones integræ penè vocis formâ & sono similes, at sensu dissimiles.

Ut *Ter. And.* 1. 3. *Inceptio est amentium, haud amantium. Cic. Cat.* 1. *Non emissus ex urbe, sed immissus in urbem esse videatur. Sen. Herc. Oet. Aut pereas, aut me perimas.*

☞ Dicitur παρονομασία Paronomasia à παρονομάζω (derivata à παρὰ ad & ὀνομάζω nomino)

agnomino, quod rem aliquam nomine ad aliud nomen eatenus alludente, ut penè idem cum ipſo videatur, agnominet.

N. *Delectat hæc figura; ut in veteri dicto,* Septem convivium; novem convitium. Μαμυσέλαι τις μᾶλλον ἢ μυσέλαι. *ut operi inſcripſit ſuo* Aponodorus *præclarus pictor Athenienſis.*

Item pungit; ut *Cic. Phil. 13. Cum in gremio mimarum mentum, & mentem deponeres. Sen. Troad.*

O Tumide, rerum dum ſecundarum ſtatus
Extollit animos: timide cum increpuit metus
Regum.

Atque hæc de Paronomaſiâ.

De *PAREGMENO.*

Quid eſt Paregmenon?

Paregmenon figurâ eſt, qua in eadem ſententiâ conjunguntur duæ pluresve voces quarum una ab altera derivatur.

Ut Cic. de Am. Sed ut tum ad ſenem ſenex de ſenectute: ſic in hoc libro ad amicum amiciſſimus de amicitia ſcripſi. Id. Etenim eo loco locati ſumus, ut--- Sen. Med. a. 3. Exuli exilium imperas.

☞ Dicitur Παρήγμενον Paregmenon à παρά ἄγνυμι deducor (à cujus præt. παράγμαι eſt Participium παρηγμένος) quod plures in eadem ſententia voces quarum alia eſt ab alia deducta concurrere ſignificet.

Atque hæc de Paregmeno; ſequitur Paromœón.

De

De PAROMOEO.

Quid est Paromœon?

Paromœon est figura, quâ duæ pluresve in eadem sententia voces iisdem inchoatæ literis syllabisve concurrunt,

Ut *Cic. pro Mil. Vi victa vic. Virg. Æn. Fit via vi. Plaut. Menæch. Palla pallorem incutit. Virg. Georg. 1. Et sola in siccâ secum spatiatur arenâ* Sic. *O Tite tute Tati tibi tanta tyranne tulisti.* Item, *Machina multa minax minitatur maxima muris Sen. in Medea Fortuna fortes metuit.*

☞ Dicitur παρόμοιον Paromœon à παρὰ ad vel prope, & ὅμοιος similis, quod plures in eadem sententiâ assimiles voces prope se ponantur.

N. *Hanc figuram dicunt quidam Epizeuxin principii vocis.*

Atque hæc de Paramœon; sequitur Homœoteleuton.

De HOMOEOTELEUTO.

Quid est Homœoteleuton?

Homœoteleuton est figura, qua in fine diversorum ejusdem periodi colonum, vel commatum, duæ pluresve dictiones similiter sonantibus literis vel syllabis terminatæ concurrunt.

Ut *Quintil. l. 2. c. 3. Ejusdem non est facere fortiter, & vivere turpiter. Cic. pro Mil. Non modò ad salutem ejus exstinguendam, sed etiam gloriam per tales viros infringendam.* Id. de *Aruſp. Resp. Ad illam pe-*

stem

ſtem comprimendam, exſtinguendam, funditus delendam natum eſſe videatur. Id. pro *Pomp. Ut ejus voluntatibus non modò cives aſſenſerint, ſocii obtemperâint, hoſtes obedierint, ſed etiam venti tempeſtatesque obſecundârint.*

☞ Dicitur Ὁμοιοτέλευτον Homœoteleuton ab ὅμοιος ſimilis, & τελευτὴ finis, quòd ſimilem plurium ejuſdem periodi membrorum finem deſignet.

N. *Hanc figuram referunt nonnulli ad Epizeuxin ſine vocabuli.*

Et hæc de Homœoteleuto: ſequitur Parecheſis.

De *PARECHESI.*

Quid eſt Parecheſis?

Parecheſis eſt figura, quâ duæ dictiones ſic coeurrunt, ut poſterior eadem ſyllaba inchoetur, qua prior eſt terminata.

Ut, *Fama malum quo non aliud velocius*

☞ Dicitur παρήχησις Parecheſis à παρὰ prope & ἠχέω ſono, quod duæ ſimiles in diverſis dictionibus ſyllabæ prope ſe poſitæ, altera in fine præcedentis, altera in initio ſubſequentis, ita ſonentur, ac ſi altera alteri tanquam ejuſdem Echo reſpondeat.

N. *Id eſt Parecheſis inter duas dictiones, quod Anadiploſis inter duas ſententias.*

Interdum duas præcedentis dictionis ſyllabas noviſſi-

mæ

mas repetit, nec sine elegantiâ, subsequens dictio: Ut in illo *Ciceronis*.

O *Fortunatam natam* me consule Romam!

Sed hæc de Parechesi; sequitur Homœoptoton.

De *HOMOEOPTOTO.*

Quid est Homœopototon?

Homœoptoton est figura, qua in eadem sententia concurrunt duæ, pluresve dictiones eodem casu, sive ejusdem soni, sive diversi.

Ut *Cic.* pro *Nil.* *Est enim hæc, Judices, non scripta, sed nata lex: quam non didicimus accepimus, legimus; verùm ex ipsa natura arripuimus, hausimus, expressimus; ad quam non docti, sed facti; non instituti, sed imbuti sumus* *Cic.* pro *Pomp.* *Quanta innocentia debent esse imperatores! quanta deinde omnibus in rebus temperantia? quanta fide! quanta felicitate! quanto ingenio! quanta humanitate!*

N. *Casus hic intelliguntur, non tantum nominum, pronominum, aut participiorum, sed etiam verborum.*

☞ Dicitur Ὁμοιόπτωτον Homœoptoton ab ὁμοίως similiter & πίπτω cado, quòd hac figura plures similem habentes casum dictiones in diversis ejusdem periodi membris collocentur.

N. *Concurrunt nonnunquam Homœoteleuton & Homœoptoton: accidit enim aliquando, ut iidem verborum casus ejusdem sint etiam soni: nec tamen eadem sunt figuræ. Nam & est Homœoteleuton sine Homœoptoto: ut,* Ejusdem non est facere fortiter, & vivere turpiter. *Et est Homœoptoton sine Homœoteleuto; ut* Cic. pro Arch.

Arch. Hunc ego non diligam? non admirer? non omni ratione defendendum putem? *Item* Cic. *in* Ver. 1. Et idem Verres qui fuit ſemper, ut ad audendum projectus, ſic paratus ad audiendum. Audendum *enim & audiendum*, paratus *& projectus* ſunt *Homœoptota*; *at neutrum ſententia membrum alteri eſt Homœoteleuton.*

Hæ quæ in vocum ſimilitudine conſiſtunt figuræ præcipuum habent & locum & laudem in ſententiis; quæ tam elegantibus prolatæ ſub figuris, & in animum ſuaviùs influunt, & memoriæ firmiùs inhærent. Sed illis parciùs utendum, ne faſtidium pariant.

Atque de Figuris in vocum ſimilium conjunctione hæc dicta ſint; ad eas jam deveniendum figuras quæ in vocum tranſpoſitione conſiſtunt.

CAPUT XI.

De Figuris in Vocum Tranſpoſitione.

Quot ſunt Figuræ in vocum Tranſpoſitione?

Figuræ in vocum tranſpoſitione quatuor ſunt; Metatheſis, Hypallage, Anaſtrophe, & Hyſterologia.

N. *Triplicem patiuntur voces tranſpoſitionem, ſcilicet literarum, caſuum, & ordinis, qui iterum duplex eſt, vel ſtructuræ, vel naturæ. Indeque oritur quadruplex figurarum in vocum tranſpoſitione numerus.*

De *METATHESI.*

Quid eſt Metatheſis?

Metatheſis eſt figura, qua litera aliqua è ſua in

in alteram ejuſdem vocis ſedem antrorſum vel retrorſum transfertur.

Ut cum dixit *Virg. Piſtrix* pro *priſtis*; & *Tymbre* pro *Tymber*.

☞ Dicitur Μετάθεσις Metatheſis à μετὰ trans & τίθημι pono. quòd alteram trans alteram literam ponat.

De *HYPALLAGE*.

Quid eſt Hypallage?

Hypallage eſt figura, quâ duarum dictionum caſus quaſi tranſponuntur ſive inter ſe commutantur, ita ut hujus iſte ſit, qui deberet eſſe illius caſus.

Ut ſi dixeris, *Dare claſſibus Auſtros*, pro *dare claſſes Auſtris*; vel *gladium vagina vacuum*, pro *vaginam gladio vacuam*.

☞ Dicitur Ὑπαλλαγὴ Hypallage ab ὑπὸ in vel ſub, & ἀλλάττω muto, quod ſubmutatos duarum dictionum caſus innuat.

De *ANASTROPHE*.

Quid eſt Anaſtrophe?

Anaſtrophe eſt figura, qua Præpoſitio tranſfertur è ſua ſede in locum dictionis, quæ ab illa regitur, eique poſtponitur.

Ut cum dixit *Virg. Tranſtra per & remos*, pro *Per tranſtra, & remos*.

☞ Dicitur

☞ Dicitur Ἀναστροφὴ Anaſtrophe ad ἀναστρέφω inverto, quòd ſignificet inverſum Præpoſitionis & caſus ſui ordinem; ſive poni præpoſtero ordine præpoſitionem poſt caſum ſuum, quem deberet præcedere.

De HYSTEROLOGIA.

Quid eſt Hyſterologia?

Hyſterologia eſt figura, qua quod naturæ ordine præcedit, dicendi ordine ſubſequitur.

Ut *Virg. Moriamur & in media arma ruamus Ter. Heauti. valet, atque vivit. Virg. Æn. 3. Poſtquam altos tetigit fluctus, & ad æquora venit.*

☞ Dicitur Ὑστερολογία Hyſterologia ab ὕστερον poſterius, & λέγω dico, quod innuat illud poſteriùs ſermonis ordine dici, de quo priùs naturæ ordine dicendum fuiſſet. Dicunt quidam hanc figuram ὕστερον πρότερον. alii πρωθύστερον.

Sed hæc de figuris in vocum Tranſpoſitione; quæ quem Orationi præbeant ornatum non facile eſt videre. Interim dicendæ erant, ſaltem ut ſcirent pueri quibus eſſent nominibus nominandæ hæ ſermonis à recta ſua conſuetudine immutationes. Cujus farinæ ſunt & illæ quæ ſequuntur figuræ de vocum transformatione.

CAP.

CAPUT XII.

De Figuris in vocum Transformatione.

Quot sunt Figuræ in vocum transformatione?

Figuræ in vocum transformatione sunt septem, Prosthesis, Epenthesis, Paragoge, Aphæresis, Syncope, Apocope, & Antistoichon.

Transformantur voces addendo aliquid illis, auferendo aliquid ab illis, mutando aliquid in illis. Hinc iste septenus figurarum in vocibus transformandis numerus; è quibus tres versantur in addendo, tres in auferendo, una eaque novissima in mutando. Sex priores tanquam ex Grammaticâ satis notas hic missas facimus, dicturi tantum de illarum ultima, scilicet Antistoicho.

De *ANTISTOICHO.*

Quid est Antistoichon?

Antistoichon est figura qua una litera pro alia substituitur; nempe o pro i vel e; item u pro i.

Ut cum dicitur *Olli* pro *illi*, *voster* pro *vester*, *maxume* pro *maxime*, &c.

☞ Dicitur Ἀντίστοιχον Antistoichon ab ἀντὶ pro, & στοιχεῖον syllabæ elementum sive litera, quod aliam pro aliâ literam ponat.

Hinc figuræm sunt qui dicunt Antithesin, quæ dicitur ab ἀντὶ pro & τίθημι pono, quod scilicet pro alia aliam literam ponat.

Sed

Sed hæc de Schematibus ſive figuris dictionis dicta ſunt. Deinceps erit de figuris ſententiæ dicendum.

CAPUT XIII.

De Figura Sententiæ.

Quid eſt Figura Sententiæ?

Figura Sententiæ eſt forma dicendi, quæ non ex parte aliquâ ſententiæ, ſed ex ipſâ totâ ſententiâ, prout hâc vel illa ratione inſtituitur, atque effertur, orationi ornatus accedit.

Quot ad Claſſes reduci poſſunt Figuræ ſententiæ?

Figuræ ſententiæ ad quinque claſſes reduci poſſunt, nempe ad eas, quæ ad probationem, ad explicationem, ad exaggerationem, ad affectuum concitationem, quæque denique ad orationis diſpoſitionem faciunt.

Non quin eædem figuræ variis uſibus inſerviant; ſed quod ab eo, quod in quaque re eſt præcipuum, denominatio ejus ſit ſumenda.

CAPUT XIV.

De Figuris quæ faciunt ad Probationem.

Quot ſunt figuræ quæ ad probationem faciunt?

Figuræ ſententiæ quæ ad probationem faciunt ſex ſunt, Prolepſis, Hypobole, Anacœnoſis,

sis, Synchorésis, Paromologia & Epitrope.

De PROLEPSI.

Quid est Prolepsis?

Prolepsis sive Occupatio est figura, qua quod ab Adversario nobis objici posse prospicimus, nos ipsi priores proponimus, atque antè diluimus.

☞ Dicitur πρόλη ψις Prolepsis à πρὸ ante & λη ψις formato à λέλη φαι secunda persona præt. pass. verbi λαμβάνω capio, quod hac figura illud quis præveniendo anticipet, & ante diluendum capiat, quod ab adversario iri postea objectum videat.

N. *Prolepseos sive Occupationis duæ sunt partes; altera illa est quâ quod ab adversario posse objici, nos ipsi priori loco proponimus; atque hæc pars dicitur* Hypophora; *altera est, qua præviſæ, atque à nobis propositæ adversarii Objectioni nos ipsi respondemus, eamque diluimus; & hæc pars* Anthypophora *vocatur, vel* Prosapodosis.

Exemplum utriusque partis habetur in cap. 9. ep. D. *Pauli* ad *Romanos* Hypophoræ quidem ver. 19. *Dices itaque mihi, Quid adhuc queritur? voluntati enim ejus quis restitit?* Anthypophoræ verò ver. 20 *O homo tu quis es qui respondeas deo,* &c. Sic in illa *Didonis* Prolepsi apud *Virgil. Æn.* 4. Hypophora sive Objectionis propositio est in illis verbis. *Verum anceps pugnæ fuerat fortuna.* Anthypophora, sive ad objectionem illam responsio in istis. *Fuisset, Quem metui moritura?* Sic in illo *Ciceronis* pro *Cælio*; Hypophora habetur in his verbis,

bis, *Dicet aliquis, Hæc igitur eſt tua diſciplina? Sic inſtituis adoleſcentes*, &c. Cui non multo poſt ſubjicitur Anthypophora in illis verbis, *Ego ſiquis, judicis robore animi*, &c.

☞ Dicitur Ὑποφορὰ Hypophora ab ὑποφέρω objicio, quod adverſarii objectionem in oratione noſtram ſubinducat.

☞ Dicitur Ἀνθυποφορὰ Anthypophora ab ἀνθυποφέρω replico, quod noſtram ad ea quæ adverſarium velle nobis objicere ſupponimus replicationem contineat.

☞ Dicitur item προσαπόδοσις Proſapodoſis, a προσαποδίδωμι reddo, quod inductæ objectioni reſponſionem reddat.

Hypophora inducitur his plerunque dicendi formulis: *Dicet aliquis, quærat aliquis, mireturne aliquis, at inquiet, at inquiat aliquis*, &c. Eſtque interdum conciſa, interdum magnifica.

Anthypophora his aut ſimilibus dicendi formulis introducitur, *tamen, at inquam ego, reſpondeo hunc in modum*, &c.

Atque hæc de Prolepſi; ſequitur Hypobole.

De HYPOBOLE.

Quid eſt Hypobole?

Hypobole ſive ſubjectio eſt figura, quâ pro adverſario dici quæ poſſe advertimus, ipſi ultro proponimus, eaque, ad ſingula breviter reſpondentes, diluimus.

☞ Dicitur Ὑπόβολη Hypobole ab ὑποβάλλω ſubjicio

subjicio sive suggero, quòd hac figura, quæ pro se dicere possit adversarius, nobis ipsis suggeramus, refutationique nostræ subjiciamus.

N *Prolepsios & Hypoboles discrimen apertum est. Prolepsis proponit & diluit, quæ dicere potest adversarius contra nos. Hypobole proponit atque diluit, quæ pro se potest dicere adversarius, seu quis alius pro illo.*

Perfecta si sit Hypobole, tribus partibus constat. Primam dicunt πρόθεσιν sive propositionem. Altera duas porro partes habet; prior est dicendorum pro adversario ἀπαρίθμησις sive enumeratio, posterior, eorum quæ pro adversario sunt dicta ἀφαίρεσις sive remotio. Tertia tandem Hypoboles pars nominatur συμπέρασμα sive conclusio.

Harum omnium partium exemplum habemus in *Cic. pro Quint.* Primæ partis, scilicet Propositionis sive Protaseos in his verbis. *Dubitabitur utrum sit probabilius, sex Nævium, si quid deberetur petiturum fuisse: anne appellaturum quidem biennio?* Secundæ partis, quæ dicendorum pro adversario & enumerationem, & remotionem continet, in his verbis. *Appellandi tempus non erat? at decem plus anno vixit? In Galliâ agi non potuit? at & in provinciâ jus dicebatur, & Romæ judicia fiebant. Restat ut aut summa negligentia tibi obstiterit, aut unica liberalitas. Si negligentiam dices, mirabimur; si bonitatem, ridebimus; neque præterea, quid possis dicere, invenio.* Tandem tertia pars nempe συμπέρασμα sive conclusio sequitur in his verbis, *Satis est argumenti, nihil esse debitum Nævio, quod tam diu nihil petivit.*

At Hypobolæ quandoque deest Propositio; quandoque Conclusio, aliquando etiam utraque. Ex utriusque vel alterutrius defectu evadit Hypobole Imperfecta.

Atque hæc de Hypobole; sequitur Anacœnosis,

De ANACŒNOSI.

Quid est Anacœnosis?

Anacœnosis est figura, qua de eo quod nobis objicitur, vel in nobis reprehenditur, adversarium nostrum, vel ipsum etiám judicem consulimus, quid faciendum sit, quidve factum fuisse a nobis oportuit, vel denique quod tandem ipsi aliud in eo casu facturi fuissent.

Ut in illo *Cic.* pro *Rab. Tu denique Labiene, quid faceres in tali re ac tempore? cum ignaviæ ratio te in fugam atque in latebras impelleret? improbitas & furor L. Saturnini in capitolium arcesseret? consules ad patriæ salutem ac libertatem vocarent? quam tandem auctoritatem? quam vocem? cujus sectam sequi? cujus imperio parere potissimùm velles.*

☞ Dicitur Ἀνακοίνωσις Anacœnosis ab ἀνακοινόω consulto una cum alio de re quapiam, quòd hac figura alios, judicem scilicet, vel adversarium nostrum, de eo quod est nobis objectum, consulamus.

N. *Hac figura apud adversarios valet ad urgendam atque extorquendam iis confessionem: apud judices valet ad animos eorum movendos, dum vident nos in ipsorum æquitate fiduciam nostram collocare.*

Sed hæc de Anacœnosi. Sequitur Synchoresis.

De SYNCHORESI.

Quid est Synchoresis?

Synchoresis sive Concessio est figura, qua dictum aliquod seu argumentum ita adversario concedimus, ut nostræ causæ ista concessio nihil obsit.

N. *Hoc fit, cum id quod conceditur, nihil impedit quo minùs id quod volumus, consequatur. Ut* Cantic. Canticor. c. 1. *ver.* 5 Nigra sum, sed formosa, filiæ Jerusalem, *qua se dixisset, si concedam vobis id quod mihi objicitis, nempe me nigram esse, hoc tamen non impediet, quo minus formosa sim; formosa enim potest esse etiam ea quæ nigra est. Sic* Virg. Ecl. 10. Quid tum si fuscus Amyntas? Et nigræ violæ sunt & vaccinia nigræ. *Quasi dixisset, est cur mihi possit esse in deliciis Amyntas, etiamsi concedatur esse, ut est, coloris fusci; quemadmodum enim violæ nihilominus ut nigræ sint, suaves sunt olfactui, & vaccinia, gustui. Sic* Cic. *ex persona amicorum* Verris, *pro* Verre *dixit,* Sit sacrilegus, sit fur, sit flagitiorum omnium virtiorum princeps; at est bonus imperator. *Quasi dixissent, ut concedamus omnia vera esse, quæ in* Verrem, *ad probandum illum hominem esse malum objicis, non tamen inde sequetur, quin bonus possit esse imperator.*

☞ Dicitur Συγχώρησις Synchoresis a συγχωρέω concedo, quod hac figura adversario, id quod velit, ita ut nobis non obsit, concedamus.

Et hæc de Synchoresi. Sequitur Paromologia.

De PAROMOLOGIA.

Quid eſt Paromologia?

Paromologia ſive Confeſſio eſt figura, qua ita adverſario id, quod nobis objicit, concedimus, atque confitemur, ut noſtra ejus conceſſio atque confeſſio ipſi adverſario obſit.

Hac figura uſus eſt *Cic.* in orat. pro *Ligar.* adverſus *Tuberonem. Habet igitur Tubero, quod eſt accuſatori maximè optandum, confitentem reum ſed tamen hoc ità confitentem, ſe in eâ parte fuiſſe quâ te, Tubero, quâ virum omni laude dignum, patrem tuum.* Itaque *priùs de veſtro delicto confiteamini neceſſe eſt, quàm Ligarii ullam culpam reprehendatis.*

☞ Dicitur παρομολογία Paromologia a παρὰ ſignificante in compoſitione *ſimul*, & ὁμολογέω confiteor, quod hac figura ſimul cum adverſario, id quod ipſe nobis objicit, ſed ita ut illi ipſi obſit, confiteamur.

Et hæc de Paromologia. Sequitur Epitrope.

De EPITROPE.

Quid eſt Epitrope?

Epitrope eſt figura, qua ſic alteri habere vel facere aliquid permittimus, ut nihilominus totum illud quod volumus nobis reſervemus.

Quandoque ſeria eſt. Ut *Cic. Agrar.* 2. *Si quid eſt quod indagâris invenerîs, ex tenebris, eruerîs, quanquam iniquum eſt, tamen conſume ſane, quoniam commodum eſt, quoniam tu quidem ætuliſti. Sylvam vero tu Scantian*

tiam vendas, nobis consulibus atque hoc Senatu? Sic Cic. pro Flac. *Tribuo Græcis literas, do multarum artium disciplinam, non adimo sermonis leporem, ingeniorum acumen, dicendi copiam; denique etiam siqua sibi alia sumant, non repugno; testimoniorum religionem & fidem nunquam ista natio coluit.*

Plerunque vero Ironic. Ut Eccles. c. 11. v. 9. *Lætare ergo juvenis in adolescentiâ tuâ, & in bono sit cor tuum in diebus juventutis tuæ, & ambula in viis cordis tui, & in intuitu oculorum tuorum. Et scito quod pro omnibus his adducet te deus in judicium.*

☞ Dicitur Ἐπιτροπὴ Epitrope ab ἐπιτρέπω permitto; quòd hac figura alteri illud, quod nobis non officiat, permittamus.

Atque hæc de illis sententiæ figuris quæ ad Probationem faciant: Sequuntur illæ quarum est usus in Explicatione.

CAPUT XV.

De *Figuris sententiæ quæ faciunt ad Explicationem*

Quot figuræ faciunt ad Explicationem?

Figuræ sententiæ quæ ad explicationem faciunt sexdecim sunt; Gnome, Noema sive Chria, Merismus, Ætiologia, Diatypósis, Paradigma, Parabole, Icon, Symbole, Anomæósis, Paradiastole, Antitheton, Synæceiosis, Antimetathesis, Oxymoron, Digressio, & Epiphonema.

De GNOME.

Quid est Gnome?

Gnome sive Sententia est generale pronunciatum, quo nuda rei ad vitam utilis cognitio sine præceptione aliquâ vel suasione proponitur.

Ut. *Obsequium amicos, veritas odium parit.*

☞ Dicitur Γνώμη Gnome à γνόω noſco, quod insigne aliquod dictum ad vitæ institutionem pertinens noſcendum exhibeat.

De NOEMATE.

Quid est Noéma?

Noéma sive Chria est figura, quâ sententia sive generali pronunciatum ad singularem personam per modum alluſionis accommodatur.

Ut. *Obſequio amicos, veritate ôdium parias.*

☞ Dicitur Νόημα Noéma a νοέω in animo verſo, quod alicujus prudenter dictum alteri in animo verſandum inferat. Dicitur item Χρεία Chria à χρέομαι utor, quod utile aliquod generale obſervatum ad ſingularis cujuſpiam perſonæ uſum accommodet.

N. *Gnome est si dicas,* Gratum hominem ſemper beneficium delectat, ingratum ſemel: *Noema sive Chria erit, si dicatur,* Gratus si his, te ſemper beneficium delectabit, si ingratus ſemel. *Sic Gnome erit, si dicatur.*

Satius

satius sit offendere veris, quàm adulando placere; *Nomen sive Chria erit si dicam*, Maluerim veris offendere, quàm placere adulando. *Si quis tamen maluerit id Gnomen dicere, quod nos Chriam, idve Chriam quod nos Gnomen; non contendam, nec enim tanti rem esse duco.*

De *MERISMO.*

Quid est Merismus?

Merismus sive Distributio est figura qua pro toto aliquo singulas ejus partes nominamus, sive enumeramus.

Ut cum dicitur, *Credo in deum patrem omnipotentem creatorem cæli & terræ*; i. e totius mundi; vel si pro universo populo Romano dicas, *Senatum, equites, & plebem.*

☞ Dicitur Μερισμὸς Merismus à μερίζω distribuo, quod hâc figurâ totum aliquod in partes suas quasi distribuamus, id dicentes de partibus, quod sit de toto intelligendum.

De *ÆTIOLOGIA.*

Quid est Ætiologia?

Ætiologia est figura, quâ dicti factive nostri rationem seu causam sermoni subjicimus.

Ut, *Sperne voluptates; nocet empta dolore voluptas.*

☞ Dicitur Αἰτιολογία Ætiologia ab αἰτία causa, & λέγω dico, quod illius quod à nobis dictum factumve sit, causam seu rationem reddat.

N. Si

N. *Si cauſa ſit ſpecioſa magis, quàm vera,* Color *dicitur, Ut ſi loquaris multiloquio hominis fatigatus. tibi eſſe abeundum dicas, quod male te habeas.*

De DIATYPOSI.

Quid eſt Diatypoſis?

Diatypoſis ſive Hypotypoſis eſt figuræ, qua res quæ nudè breviterque dici poteſt, ita clarè copioſeque exponitur, ut coram, atque ob oculos ſpectanda poni videatur.

Ut, ſi cum poſſit quis breviter dicere vidiſſe ſe quoſdam alicubi luxuriosè convivantes, malit dicere ſe vidiſſe alios *quandam in domum intrantes, alios verò exeuntes, quoſdamque ibi ex vino vacillantes, quoſdam heſternâ potatione oſcitantes; unum unguentis oblitum, redimitum coronis, alterum hianti ore vomentem fruſtiſque eſculentis vinum redolentibus gremium ſuum totumque pulvinar fœdantem; bovum denique immundam, vino lutulentam, coronis languidulis, avium oſſiculis, piſciumque ſpinis coopertam.*

☞ Dicitur Διάλυπωσις Diatypoſis a διατυπόω rem forma ſua deſcribo, quod hac figura rem non nudè ac breviter, ſed prolixè & quaſi omnibus ſuis lineamentis & coloribus deſcribamus. Dicitur Ὑποτύπωσις Hypotypoſis ab ὑποτυπόω delineo & oculis ſubjicio, quod rem de qua dicitur, quaſi oculis ſpectandam ſubjiciat.

N. *Simplicior dilutiorque rei deſcriptio Hypotypòſis dicitur: ſed vulgò Diatypòſis & Hypotypòſis pro eodem Schemate habentur.*

De

De PARADIGMATE.

Quid est Paradigma?

Paradigma sive Exemplum est facti alicujus commemoratio hoc fine facta, ut inde ostendatur aliquem vel simile facturum, vel facere debere.

Ut, si memoretur lacessitam fuisse *Marii* & *Sylla* dissidio rempubl cam, ut inde ostendatur futurum, ut denuo respublica laceretur, si Pompeius & Cæsar sibi invicem dissideant. Vel si eo quis animo commemoret *Antonium* Imperatorem *Fronsoni* præceptore suo statuam erexisse, ut ostendat debere discipulos ita esse erga præceptores suos animatos, ut eos maximo, quo possint, honore afficere velint.

☞ Dicitur παράδειγμα Paradigma à παρα juxta, & δείκνυμι ostendo, quod ostendat aliquem juxta facturum, vel debere facere, cum illo quod est ab alio factum.

N. *Paradigma sumitur à personis vel verbis, vel fictis; ab animantibus, tandemque rebus sensu carentibus.*

De PARABOLE.

Quid est Parabole?

Parabole sive Comparatio est cum ad illustrandum id de quo sermo est, petitur similitudo ab iis quæ fuere, fiunt, aut natura, casuve rebus insunt.

Exempli

Exempli gratiâ. *Ut apis ex amariſſimo thymo mel ſuaviſſimum colligit, ita ſapiens ex triſtiſſimis rebus aliquid utilitatis excerpit.*

☞ Dicitur παραβολὴ Parabole a παραβάλλω confero ſeu comparo, quod ad aliquod illuſtrandum cum alio aliud comparet.

N. *Parabole ſive Comparatio duas habet partes; alteram qua continetur id, à qua ſimilitudo ducitur; alteram qua continetur id, quod huic ut ſimile comparatur: prior pars dicitur* Protaſis *ſive* Propoſitio; *poſterior* Apodoſis, *ſive Redditio.*

Poteſt ex Fabulis quoque inſtitui Parabole ſive Comparatio.

De ICONE.

Quid eſt Icon?

Icon ſive Imago ſimplex eſt aſſimilatio Protaſi Apodoſique carens, facta per particulam *velut, tanquam, inſtar*, aliamve hujus generis.

Ut *Cic.* in *Vatin. Repente enim te, tanquam ſerpens e latibulis, oculis eminentibus, inflato collo, tumidis cervicibus intuliſti.* Item in *Paradox. Minutis interrogatiunculis, & quaſi punctis, quod propoſuit, effecit.*

☞ Dicitur Εἰκὼν Icon ab ἔοικω ſimilis ſum, quod rem aliquam, quo explicatior reddatur, alteri eſſe ſimilem innuat.

De SYMBOLE.

Quid est Symbole?

Symbole sive Collatio est figura, qua personam cum personâ, factum cum facto, remve cum re sic conferimus, ut ex eorum oppositione appareat, quantopere inter se conveniant, vel differant.

Ut *Cic.* 6. in *Verr.* Conferte hanc pacem cum illo bello; hujus prætoris adventum cum illius imperatoris victoriâ; hujus cohortem impuram cum illius exercitu invicto, hujus libidines cum illius continentiâ, ab illo, qui cepit, conditas, ab hoc, qui constitutas accepit, captas dicetis Syracusas.

☞ Dicitur Συμβολὴ Symbole à συμβάλλω confero sive comparo, quod personarum, factorum, vel rerum inter se comparationem instituat.

De ANOMOEOSI.

Quid est Anomœosis?

Anomœosis sive Diaphora est figura, quâ ex dissimilis comparatione orationem nostram illustramus.

Ut *Cic.* pro *Planc.* *Dissimilis est pecuniæ debitio & gratiæ; nam qui pecuniam dissolvit, statim non habet id, quod reddidit; qui autem debet, is retinet alienum; gratiam autem, & qui refert, habet, & qui habet, in eo ipso, quod habet, refert.*

N. Quæ

N. *Quæ rationem diſſimilitudinis addit, ea perfecta eſt Anomœoſis; eſt & alia imperfecta, quæ illam non addit. Ut*, Non quemadmodum in tragœdiis, ita nobis in calamitatibus opus eſt, qui comploret, & collacrymet.

☞ Dicitur autem Ἀνομοίωσις Anomœoſis ab ἀνόμοιόω diſſimile reddo, quod quò rem unam illuſtremus, illum alteri, facta utriuſque inter ſe collatione, diſſimilem reddamus.

De PARADIASTOLE.

Quid eſt Paradiaſtole?

Paradiaſtole eſt figura quâ ex rebus diſparatis, præſertim ſignificatione vicinioribus, alterum ab aliquo removemus, alterum in eodem ponimus.

Ut, Non formoſus erat, ſed erat facundus Ulyſſes. Sic. Obumbrat, virtutem fortuna, non obruit illam Cic. pro Mil. Eſt enim hæc non ſcripta ſed nata lex, quam non didicimus, accepimus, legimus, verum ex ipſa natura arripuimus, hauſimus, expreſſimus; ad quam non docti ſed facti, non inſtituti ſed imbuti ſumus.

N. *Illuſtrior eſt hæc figura, cum rationem adjunctam habet.* Qua propter nolo te ſæpius parcum appellare, cum ſis avarus. Nam qui parcus eſt, utitur eo, quod ſatis eſt; tu contra propter avaritiam, quò plus habes, magis egen.

☞ Dicitur autem Παραδιαζολὴ Paradiaſtole à παραδιαζεύγνυμι disjungo ſeu ſeparo, quod hæc figura res diſparatas oratione noſtrâ à ſe invicem disjungamus, ſeu ſeparemus.

De

De ANTITHETO.

Quid est Antitheton?

Antitheton, seu (ut aliqui volunt) Antithesis est figura, qua res contrarias juxta se, & quasi sibi invicem respondentes ponimus.

Ut *Virg. Alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur. Horat.* l. 1. Sat. 1. *Parvula nam exemplo est magni formica laboris. Cic.* pro *Quint. Egentes in locupletes, perditi in bonos, servi in dominos armabantur.* Id. *Catil.* 2. *Denique aquitas, temperantia, fortitudo, prudentia, virtutes omnes certant cum iniquitate, cum luxuria, cum ignaviâ, cum temeritate, cum vitiis omnibus; postremò copia cum egestate; bona ratio cum perditâ, mens sana cum amentiâ, bona denique spes cum omnium desperatione.*

☞ Dicitur Ἀντίθετον Antitheton ab ἀντὶ contra, & τίθημι pono, quod res contrarias juxta quidem, sed tamen contra se, hoc est alteram quasi è regione alterius ponat.

De SYNŒCIOSI.

Quid est Synœciosis?

Synœciosis est figura, quâ duo contraria eidem tribuimus.

Ut *Martial* de formicâ succino inclusâ; *Et latet & lucet Phaetontide condita gutta.* Sic, *Avaro tam quod adest, desit, quàm quod non adest. Senec. Here. Oet. Omne ei malum, nullumque.*

☞ Dicitur

☞ Dicitur συνοικείωσις Synœciósis à συνοικείω concilio, quòd contraria eidem tribuens, ea sibi invicem quasi conciliet ac familiaria reddat.

De OXYMORO.

Quid est Oxymoron?

Oxymoron est figura, qua de eodem ipsum illud quod uno verbo affirmavimus altero mox contrariæ significationis ei apposito, quasi nobismetipsis contradicentes negamus.

Ut, *Impia pietas; iners ars;* Sic. *Hor.* l. 1. *Ep.* 12. *Rerum concordia discors. Ovid. Met. Discors concordia fœtibus capta est. Hor.* l. 1. od. 35. *Insanientis dum sapientiæ, Consultus erro. Plaut. Aul.* 1. *Ædes inaniis sunt oppletæ.* Cic. *Tacita loquitur.* Idem *Bruto Etiam ea ipsa de quâ disputare ordimur, eloquentiæ obmutuit.* Ib. *Eloquentia loqui dedidicit. Ter.* Eun. 4. 4. *Tu pol si sapis, quod scis, nescis. Cic* 1. *Catil. Cum tacent, clamant, Martial. Quisquis ubique habitat, Maxime nusquam habitat.* Item. *Posthyme non bene olet, qui bene semper olet.* Dumb musick. She stinks of sweetness.

N. *Quo meliùs has duas sibi affines figuras pueri internoscant, advertant. Cum dicitur,* Non es, & es, Chione; *est Synœciosis; si verò dicatur* non es, cum es chione, *est Oxymoron; Cum dicitur,* & tacet & loquitur; *est Synœciosis: at si dicatur* tacita loquitur *est Oxymoron; Cum dicitur,* Es aliquid, & es nihil [*Se aliquid in omnibus, nihil in singulis*] *est Synœciosis; at cum dicitur,* hoc aliquid nihil est, *est Oxymoron.*

☞ Dicitur autem Ὀξύμωρον Oxymoron ab

ab ὀξὺ acutum, & μωρὸν fatuum, quasi dicas acuti fatuum, quod acutè cum dictum sit, fatuè tamen dici videatur; sive quod quum fatuè dici videatur, tamen acutum sit.

De ANTIMETATHESI.

Quid est Antimetathesis?

Antimetathesis est figura, quâ oppositas sententias juxta se cum verborum inversione efferimus.

Quint. l. 9. c. 3. Non ut edam vivo, sed ut vivam edo. Boeth. de Consol. Phil. l. 2. prol. 2. Rotam volubili orbe versamus, infima summis, summa infimis mutare gaudemus. Petron. Ancillæ habuit matronæ superbiam, & matronæ ancillæ humilitatem.

☞ Dicitur Ἀντιμετάθεσις ab ἀντὶ contra sive è regione, & μετατίθημι transpono, quod contrarias sententias cum verborum transpositione ex adverso sibi, sive è regione collocet.

N. Huc fortasse accersenda sunt illæ dicendi figuræ, quibus oppositæ sententiæ juxta se positæ efferuntur, non quidem cum verborum, sed tamen cum casuum inversione. Ut Sen. Med. Ira pietatem fugat, Iramque pietas. *Sic* Boeth. *de* Consol. *Phil. l. 2. prof. 6.* Ita fit, ut non virtutibus ex dignitate, *sed* ex virtute dignitatibus honor accedat.

Hanc figuram sc. Antimetathesin alii dicunt Ἀντιμετάβολην, sc. ab ἀντὶ ex adverso & μεταβάλλω inverto, quod contrariarum sententiarum, cum verborum inversione, ex adverso collocationem significet.

De DIGRESSIONE.

Quid eſt Digreſſio?

Digreſſio eſt figura, quâ ſignificamus velle nos extraordinem ad alicujus rei tractationem excurrere, quæ tamen ad cauſæ utilitatem pertineat.

Ut *Cic.* in *Verr.* *Atque adeo antequam de incommodis Siciliæ dico, pauca mihi videntur eſſe de provincia dignitate, vetuſtate utilitate dicenda*

☞ Dicitur Digreſſio à digredior, quod ſit formula quædam, quâ ab eâ in quâ ſumus, ad aliam, quâ de par eſt ut dicamus, materiam, commode capta ad illud occaſione, digredimur.

N. *Redimus ad rem poſt peractam digreſſionem* ἐπάνοδος *& dicitur. Hujus exemplum exiat apud* Cic. *l.* 2. *de* Orat. Sed ut eo revertatur, unde hæc declinavit oratio. Ho. *l.* 1. *ſerm.* 1. Illuc unde abiit redeo.

Non eſt ut Digreſſio, vel Epanodos longior ſit.

De EPIPHONEMATE.

Quid eſt Epiphonema?

Epiphonema eſt figura, quâ ad rei explicatæ, vel probatæ finem, pronunciatum aliquod generale ex ſuperioribus expreſſum, tanquam coronidem, adjicimus.

Ut *Virg.* 1. Æn. poſt expoſitas omnes cauſas, quibus Juno Romanos perſecuta eſt, per modum Epiphonematis addit,

addit, *Tanta molis erat Romanam condere gentem.* Sic *Georg.* 2. *Adeo in teneris consuescere multum est.*

☞Dicitur Ἐπιφώνημα Epiphonema ab ἐπιφωνέω acclamo, quòd sit brevior quædam addita ad longiorem alicujus rei declarationem acclamatio.

N. *Epiphonemate vel comprehendimus rei summam, vel addimus sententiæ firmitatem, quasi aculeum in auditorum animis relinquentes.*

Atque hæc de figuris quæ faciunt ad Explicationem; agendum deinceps de illis quæ ad exaggerationem faciunt.

CAPUT XVI.

De Figuris quæ faciunt ad Exaggerationem.

Quot sunt figuræ sententiæ quæ ad exaggerationem faciunt?

Figuræ sententiæ quæ ad Exaggerationem faciunt sunt decem, Auxesis, Tapinosis, Litote, Paralipsis, Apophosis, Incrementum, Decrementum, Paradoxum, Periphrasis, & Hirmus.

De *AUXESI.*

Quid est Auxesis?

Auxesis est Hyperbolica dicendi forma, quâ de re quâvis dicentes, verbis rei magnitudinem excedentibus utimur.

Ut, ſi qui accuſat, pro *errato* *ſcelus* dicat; vel pro *ſævo* *crudelem* nominet; vel ſi quis *vulneraſſe* te illum affirmet, quem leviter *perſtrinxerit*; aut *occidiſſe*, quem graviùs *læſerit*.

☞ Dicitur Αὔξησις Auxeſis ab inuſitato αὐξάω augeo, quòd verbis rei, de qua dicitur, naturam ſignificatione ſua ſuperantibus rem ipſam adaugere videatur.

Et hæc de Auxeſi.

De TAPINOSI.

Quid eſt Tapinoſis?

Tapinoſis ſive Mioſis eſt Hyperbolica dicendi figura, qua de re quàvis dicentes, inferioribus utimur verbis, quàm res fuerit.

Ut, ſi pro *ſcelere*, *erratum* ponas, vel pro *crudeli*, *ſevum* dicas; vel *perſtrinxiſſe* ſe eum aias, quem *vulneraveris*; aliquantulùm *laſiſſe*, quem penè *occideris*.

☞ Dicitur Ταπείνωσις Tapinoſis a ταπεινόω deprimo, quod graviorem ſua natura rem, verbis levioribus deprimat. Dicitur item Μείωσις Mioſis a μειόω minuo, ſive minorem reddo, quod rei gravitatem verbis minus ſignificantibus quaſi minuat, minoremque quam reipſa fuerit, videri faciat.

Et hæc de Tapinoſi.

De

De LITOTE.

Quid est Litote?

Litote est figura, qua contrarium negando, plus significamus quam dicimus.

Ut, *Nec munera sperno*, i. e. *libenter accipio. Non laudo* i. e. *culpo. Nom relinquet impunem Jehova eum, qui assumserit nom n suum in vanum*, i. e. graviter puniet. *Postremas non feram*, e. e *feram primas*.

☞ Dicitur Λιτότης Litote a Λιτὸς tenuis, quod hac figura, quæ impensiùs agimus, vel volumus, tenuioribus utentes verbis, minùs nos agere, vel velle innuamus.

Hæc autem de Litote.

De PARALIPSI.

Quid est Paralipsis?

Paralipsis est Ironica dicendi figura, qua nos ea præterire dicimus, quæ tamen diserte in transcursu enunciamus.

Ut si quis nepotis alicujus facinora particulatim enumerans, dicat se quædam præterire, ut tandem ad aliquod insignioris nov æ flagitium deveniat. Hujus generis est illud *Ciceronis* pro *Cluent. Mitto illam primam libidinis injuriam, mitto nefarius generi nuptias mitto cupiditate matris expulsam matrimonio filiam*. Hujus formulæ sunt, *præterco, mitto, taceo, omitto, missa facio*, &c.

☞ Dicitur παράλειψις Paralipsis a παραλείπω prætermitto, quod sit forma qua dicendo

nos quædam prætermittere dicimus.

Atque hæc de Paralipſi.

De APOPHASI.

Quid eſt Apophaſis?

Apophaſis eſt Ironica dicendi figura, quâ quæ maximè dicimus, aut facimns, ea nos dicere, aut facere negamus.

Ut, ſi quis alteri adulteria ſua vel furta exprobrans, hujuſmodi formâ dicendi utatur. *Non ego te adulterum dico; non dico ego te furem*, &c. Quo modo locutus eſt *Cicero 1. Verr. Nec ea dico, quæ ſi dicam tamen infitiare non poſſis. Sunt hæc & alia in te falſi accuſatoris ſigna, quibus ego non utor.*

☞ Dicitur Ἀπόφασις Apophaſis ab ἀπόφημι nego, qnod ſit figura, quâ nos quædam dicere, vel facere negamus, ea nempe, quæ quàm maximè vel dicimus, vel facimus.

De INCREMENTO & DECREMENTO.

Quid eſt Incrementum?

Incrementum figura eſt, quâ in dicendo ab imo ad ſummum, ſive ab illo quod eſt levius, ad illud quod eſt graviſſimum, quaſi gradibus quibuſdam pervenimus.

Ut *Cic. 7. in Verr. Facinus eſt vincere civem Romanum*

tum, scelus verberare, prope parricidium necare, quid dicam, in crucem tollere?

☞ Dicitur Incrementum ab increſco (compoſito ab in ſignificante augmentum & creſco) quod pro rerum gravitate ſermo noſter verborum pondere gradatim increſcat.

Quid eſt Decrementum?

Decrementum eſt figura, quâ in dicendo à ſummo ad imum, ſive ab eo quod eſt graviſſimam ad illud quod eſt levius, quali quibuſdam gradibus deſcenditur.

Ut, *nulla cux ibi fuit, nulla nex, nulla verberatio, imo ne cuſtodia quidem.*

☞ Dicitur Decrementum à decreſco quod pro rerum conditione, ſermo noſter in dicendo verborum gravitate decreſcat.

De PARADOXO.

Quid eſt Paradoxum?

Paradoxum eſt figura, qua poſtquam auditorum animos minus majuſve aliquid negando ſuſpendimus, inopinatum ſeu in expectatum aliquid, quod negato majus ſit, vel minus, ſubjicimus.

Ut *Terent. Heaut.* 5. 1. *In me quidvis horum verum convenit, quæ ſunt dicta in ſtultum: Caudex, ſtipes, aſinus, plumbeus: in illum nihil poteſt: Nam exſuperat ejus ſtultitia hæc omnia.* Sic *Salvian.* l. 7 *de Gub. Sta-*

runt non furandum, & furantur: quamvis penè non possum dicere quod furentur; non enim furti, quæ agunt furta, sed latrocinia.

☞ Dicitur Παράδοξον Paradoxum a παρὰ præter, & δόξα opinio, quod inter dicendum, inopinatum aliquod præter auditoris opinionem inducat.

N. *Hanc figuram* Celsus (*ut auctor est* Quintilianus) *Sustentationem vocat. Est autem duplex; nam contra, frequenter cum expectationem gravissimorum fecimus, ad aliquid quod sit leve, aut nullo modo criminosum descendimus.* Quintil. l. 9. c. 2.

De PERIPHRASI.

Quid est Periphrasis?

Periphrasis est figura, qua rem unam pluribus verbis explicamus.

Ut, si pro *Scipione, Carthaginis everforem nomines*; pro philosopho, virum sapientiæ studiosum; pro molli, hominem caput digito uno scalpentem; pro Rhetorica, Ornatè dicendi artem.

☞ Dicitur περίφρασις Periphrasis a περὶ circum & φράζωμαι loquor, quod pluribus illud verbis quasi circumloquamur, quod uno, vel paucioribus dici poterat.

N. *Utimur Periphrasi nonnunquam, ut rem magis conspicuam reddamus; ut* Virg. 1. Æn. *pro* Æneâ *dicit se canere* virum Trojæ qui primus ab oris Italiam fato profugus Lavinaque venit Littora, *&c.*

Interdum

Interdum ut rem minùs honestam dictu obumbremus, Ut cum apud nostrates dicunt velle se *lignam distringere*, vel *alvum levare* quibus in animo est *cacare*. Sic *Plaut. Lurc* 2. 2. sc. 3. *Me dico ire quo saturi solent.*

Atque hæc de Periphrasi.

De *HIRMO*.

Quid est Hirmus?

Hirmus vel Syrmus est figura, quâ multæ res naturâ diversæ congeruntur, sive simul enumerantur.

Ut, *Grammaticus Rhetor, Geometres, Pictor, Aliptes. Augur, Schænobates, Medicus, Magus omnia novit.*

☞ Dicitur Εἱρμὸς Hirmus ab εἴρω (quod etiam dicitur aspiratè proferri ἕιρω) necto, quod sit plurium in unam quasi rerum congeriem nexus.

Atque hæc de figuris facientibus ad exaggerationem; sequuntur ea quibus utimur in affectibus concitandis.

CAP.

CAPUT XVII.

De Figuris in Concitandis affectibus.

Quot ſunt figuræ, quibus utimur in affectibus concitandis?

Figuræ quibus in affectibus concitandis, utimur, ſunt novendecim, Ecphonéſis, Aporia, Epanorchoſis, Apoſiopéſis, Sermocinatio, Profopopœ¡o, Evotéſis, Apoſtrophe, Pæaniſmus, Sarcaſmus, Diaſyrmus, Charientiſmus, Aſteiſmus, Miméſis, Execratio, Obſecratio, Admiratio, & Votum.

De *ECPHONESI.*

Quid eſt Ecphoneſis:

Ecphoneſis ſive exclamatio eſt figura, qua ad rei magnitudinem ſignificandam, adeoque affectum, in aliis commovendum orationi noſtræ interjectionem aliquam intermiſcemus, eamque contentiori voce efferimus.

Ut *Cic.* in *Cat. O tempora! O mores!* Id. Off. *O domus antiqua! heu! quam diſpare domino dominaris!* Vig. *O fortunatos nimiùm, bona ſi ſua nôrint, Agricolas!*

☞ Dicitur

☞ Dicitur Ἐκφώνησις Ecphonésis ab ἐκφωνέω altam vocem edo, quòd exclamantes altiorem solito vocem edant.

De APORIA.

Quid est Aporia?

Aporia sive Dubitatio est figura, quâ significamus animum nostrum pendere, nec invenire quid dicendum, vel agendum sit.

Ut *Cic.* pro *Cluent. Equidem quod ad me attinet, quo me vertam, nescio. Negem fuisse illam infamiam judicii corrupti? negem illam rem agitatam in concionibus? jactatam in judiciis? commemoratam in senatu?* &c. Virg. Æn. 3. *Eloquar? an fileam?*

☞ Dicitur Ἀπορία Aporia ab α privativo & πόρος via, quod hâc figurâ significamus nos viam non invenire, quâ nos iis, quibus coarctamur sermonis, vel rerum angustiis, extricemus.

De EPANORTHOSI.

Quid est Epanorthosis?

Epanorthosis sive Correctio est figura, qua, quod a nobis jam dictum est, revocamus, pro eoque aliud quiddam magis dictu idoneum ponimus.

Ut *Ter. Heau.* 1. 1 *Filium unicum adolescentulum habeo ah, quid dixi? habere me? imo habui Chremes. Nunc habeam, necne, incertum est.*

☞ Dicitur

☞ Dicitur Ἐπανόρθωσις Epanorthoſis ab ἐπανορθόω corrigo, ſive emendo, quòd hac figura aliquid minùs aptè vel appoſitè à nobis dictum corrigimus, magiſque emendatè, vel appoſitè dicimus.

De APOSIOPESI.

Quid eſt Apoſiopeſis?

Apoſiopeſis ſive Reticentia, eſt figura, qua inchoatum ſermonis curſum ita abrumpimus, ut ſubobſcurè innoteſcat, quid dicere vellemus.

Ut *Ter. And.* 1. 2. *Quem quidem ego ſi ſenſero; ſed quid opus eſt verbis?* Id. *Eun. Ego te, furcifer, ſi vivo. Sed iſtud, quicquid eſt, primum expedi. Virg. Ecl. Novimus & qui te.--* Id. *Æn. Quos ego, ſed motos præſtat componere fluctus.*

☞ Dicitur Ἀποσιώπησις Apoſiopéſis ab ἀποσιωπάω reticeo, quòd hac figura quædam, quæ dicenda erant, reticeantur.

N. *Apud Comicos etiam Apoſiopeſis dicitur, cum ſermo alterius etiam interpellatione abrumpitur. Ter. And. 5. Jubeo Chremetem Chr. O, teipſum quærebam.*

De SERMOCINATIONE.

Quid eſt Sermocinatio?

Sermocinatio eſt figura, qua alienæ perſonæ ſermonem, ſeu verum ſeu fictum, in oratione noſtra recitamus.

Ut

Ut *Cic.* pro *Rosc. Cum hoc modo accusas, Eruci, nonne hoc palam dicis? Ego quid acceperim scio: quid dicam nescio; unum illud spectavi, &c.*

☞ Dicitur Sermocinatio a Sermocinor, quod hac figura quasi cum alio sermocinamur, seu sermones instituimus.

De *PROSOPOPOEIA.*

Quid est Prosopopœia?

Prosopopœia sive Personæ fictio est figura, qua aut personam mortuam tanquam vivam præsentemque loquentem inducimus; aut personam facimus è non persona, sive tribuendo ei sermonem, sive compellando eam, quasi intelligat.

Prioris generis exemplum extat in Oratione *Cic.* pro *Cælio*: Ubi Orator *Appium Cæcum* quasi à mortuis excitatum sua in oratione loquentem inducit. *Existat igitur* (inquit *Cic.*) *ex hâc ipsâ familiâ aliquis, ac potissimùm ejus ille* (*minimum enim dolorem capiet, qui istam non videbit*) *qui profecto, si extiterit, sic aget, & sic loquetur: Mulier, quid tibi cum Cælio? quid cum homine adolescentulo? quid cum alieno? &c.*

Posterioris est genetis cum *Cicero* in orat. adversus *Catil.* patriæ personam fingit, eamque cum *Catilinâ* loquentem sic inducit. *Quæ tecum, Catilina, sic agit, & quodammodo tacita loquitur: Nullum jam tot annos facinus exstitit nisi per te, nullum flagitium sine te, &c.*

Huc referendum cum res ratione destitutas, quasi personas intelligentes alloquemur: Ut *Cic. Vos agri, vos parietes obtestor, annon sudabatis cum tantum nefas hoc loci perpetrabatur?* Id. *O domus antiqua, heu quàm dispari*

domino

domino dominaris? 1 Reg. 13. 2. *Et exclamavit contra altare in sermone Domini & ait, Altare, altare, hæc dicit Dominus, &c.* Esaiæ 1. 2. *Audite cœli, & auribus percipe terra, quoniam Dominus locutus est.*

☞ Dicitur Προσωποποιία Prosopopœia a πρόσωπον persona, & ποιέω facio, quod hâc figurâ de non existente persona, personam quasi existentem facimus.

De EROTESI.

Quid est Erotesis?

Erotesis sive Interrogatio est figura, quâ quod rectâ possumus oratione proferre, quasi ab alio per modum Interrogationis exquirimus.

E.g. Potuisset Cicero dicere, Patent *Catilina* tua consilia: conjuratio tua omnium conscientiâ constricta teneretur; quid egeris, nemo ignorat. Sed ut magis instaret, urgeretque, dixit potius interrogative, *Patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientiâ teneri conjurationem tuam non vides? quid proximâ, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrum ignorare arbitraris?*

☞ Dicitur Ἐρώτησις Erotesis ab ἐρωτάω interrogo, quod hac figura, rectè quæ dici possunt, interrogativè efferimus.

N. *Erotesis affirmativa vehementius negat: Negativa vehementius affirmat.*

De APOSTROPHE.

Quid est Apostrophe.

Apostrophe sive Aversio est figura, qua in cursu orationis ab ea persona, quum alloqui cœperamus, ad aliam aliquantisper compellandam sermonem nostrum avertimus.

Ut *Cic.* pro *Murœna*, à Judicibus ad quas orationem instituerat, ad Catonem se convertit dicens, *A quo tandem Marce Cato est aquius consulem defendi, quàm à Consule? &c.*

☞ Dicitur Ἀποστροφὴ Apostrophe ab ἀποστρέφω averto, quod sit sermonis nostri ab uno ad alium aversio.

N. *Apostrophe fit ad* deos, homines, bestias, mutas & inanimatas res, *ad quas velut personas orationem transferimus.*

De PÆANISMO.

Quid est Pæanismus?

Pæanismus est figura, qua in alio lætitiam nos ipsi lætabundi excitare nitimur.

Ut *Catull. 5. Epig. Vivamus mea Lesbia, atque amemus.*

☞ Dicitur παιανισμὸς Pœrnismus à παιανίζω Pæanem cano, quod hac figura lætitiæ voces instar eorum, qui victoria parta pæanem sive hymnum in laudem Apollinis canunt, efferamus.

De

De SARCASMO.

Quid eſt Sarcaſmus?

Sarcaſmus eſt figura, qua aut jam mortuum, aut certo moriturum hoſtiliter irridemus.

Ut, *Satia te ſanguine, Cyre Ave Rex Judæorum. Virg. Æn* 12. *En agros, & quam bello, Trojane, petiſti Heſperiam, metire jacens* Sic *Turnus Eumedi* inſultat. Sic *Ovid. Hoc, quod premis, inquit, habeto. De tot agris terra.*

☞ Dicitur Σαρκασμὸς Sarcaſmus à σαρκάζω oſſa carne rictu diducto nudo, quod hac utentes figura amarulentos in hoſtem jocos, ore fere ad canum oſſa carne denudantium modum diducto jaciant.

De DIASYRMO.

Quid eſt Diaſyrmus?

Diaſyrmus eſt figura, qua aliis inimicè quidem ſed extra cædem illudimus.

Ut *Virg. Æn* 11. inducit *Turnum* inimico ſuo *Drance* amarè ſic illudentem. *Larga quidem ſemper tibi, Drance, copiâ fandi, Tum cum bella manus poſcunt.*

☞ Dicitur Διασυρμὸς Diaſyrmus à διασύρω lacero, probris & conviciis inceſſo; quod hac figura inimicum probris & conviciis laceramus.

De

De CHARIENTISMO.

Quid est Charientismus?

Charientismus est figura, quâ dura minantem irrisoriè mollibus deprecamur verbis.

Ut cum *Davus* à *Simone* ei pistrinum minante bona verba dari rogat. Ut dicimus Anglice. Be good in your office. Pray be good to those you cannot hurt.

☞ Dicitur Χαριεντισμὸς Charientismus à χαριεντίζομαι lepidè jocor, quod hâc figurâ, eum, qui noblis dura minatur, lepidè jocosis verbis lenire uiti videmur.

De ASTEISMO.

Quid est Asteismus?

Asteismus est figura, quâ quis in aliquem, urbanè, sed salsè jocatur.

Ut cum dixit *Nero* de furace servo, *Nihil esse ei clausum, neque signatum.* Item cum *Vibius Crispus*, rogatus esset: quis intus cum *Cæsare Domitiano*, respondit, *Ne musca quidem.*

☞ Dicitur Ἀστεισμὸς Asteismus ab ἀστείζομαι urbanitate sermonis utor, quòd hac figura, salsa quadam cum sermonis urbanitate, in aliquem jocamur.

De MIMESI.

Quid eſt Mimeſis?

Mimeſis ſive Imitatio eſt figura, qua quæ ab alio dicta ſunt, deriſorie imitamur.

Inſigne hujus Mimeſeως exmeplum extat apud Terent. *Ad.* 3. 3 ubi connumerat *Syro* ſervo *Demea* præcepta, quibus *Cteſiphonem* filium ſuum inſtruxerat. *Fit ſedulo* (inquit) *nihil prætermitto, conſuefacio; denique inſpicere, tanquam in ſpeculum, in vitas omnium jubeo, atque ex aliis ſumere exemplum ſibi. Hoc facito, hoc fugito, hoc laudi eſt, hoc vitio datur.* Hæc ab illo dicta ſtatim *Syrus* ad rem ſuam culinariam transfert, eumque ſic deriſoriè imitatur. *Quod queo conſervis ad eundem iſtum præcipio modum. Hoc ſalſum eſt, hoc aduſtum eſt, hoc lautum eſt parum, illud rectè; iterum ſic memento. Sedulo moneo, quæ poſſum, pro meâ ſapientiâ; poſtremo, tanquam in ſpeculum, in patinas, Demea, inſpicere jubeo, & monco quid facto uſus ſit.*

☞ Dicitur Μίμησις Mimeſis à μιμέομαι imitor, quòd ſermone noſtro alienum, ſed deriſorie imitamur.

N. *Fortaſſe & directa verborum alicujus imitatio ſine ullâ prorſus deriſione, Mimeſis dici poteſt.*

De EXECRATIONE.

Quid eſt Execratio?

Ἀρά ſive Execratio eſt figura, qua nos alii malum aliquod imprecamur.

Ut Cic. Fam. l. 11. *Dii iſti Segulio malè faciant.*

☞ Dicitur

☞ Dicitur Ἀρά Ara ab ἀράομαι imprecor, quod sit quædam imprecandi formula; in malis, ut fit ab Hebræo אָרַר maledixit, quod qui imprecatur maledicat.

De OBSECRATIONE.

Quid est Obsecratio?

Δέησις sive Obsecratio est figura, qua, quod ab alio consequi volumus, ab illo vehementi prece contendimus.

U: *Ter. And.* 1. 1. *Quid ego per hanc te dextram oro.*

☞ Dicitur δέησις Deésis à δέομαι precor, quod qui hac figura utitur, multa alium prece prosequitur.

N *Convenit hac figura dolenti, commendanti, hortanti, ac timenti etiam, quatenus opem implorat.*

De ADMIRATIONE.

Quid est Admiratio?

Admiratio est figura, qua nos rem aliquam admirari, interposita aliqua admirandi particula, significamus.

Ut, *O rem facetam! & risu dignam Catoniano! Cic. pro Lig. O clementiam admirabilem, atque omnium laude, prædicatione, literis, monumentisque decorandam!*

N. *Convenit laudanti, reprehendenti, irridenti.*

De VOTO.

Quid est Votum?

Εὐχὴ sive Votum est figura, qua optamus aut aliquid ex sententia nostra accedere, aut aliquid, quod non acciderit, cecidisse.

Ut Ovid. 1. Met.

O utinam posssem populos reparare paternis
Artibus atque animos formatæ infundere terræ.

Id. 1. ep.

O utinam tunc cum Lacedæmona classe petebat,
Obrutus insanis esset adulter aquis!

☞ Dicitur Εὐχὴ votum ab εὔχομαι opto, quia continet id, quod ex voto nostro vel accidere, vel cecidisse optamus.

N. *Convenit dolenti, timenti, speranti.*

Novissimas has tres figuras Obsecrationem, Admirationem, atque Votum quidam ad Ecphonesin revocant, (nec forsitan malè) sed no *Vossium* sequimur.

Atque hæc de figuris sententiæ, quæ in concitandis affectibus versantur. Veniendum tandem ad eas figuras, quæ pertinent ad Dispositionem.

CAP.

CAPUT XVIII.

De figuris quæ faciunt ad Dispositionem.

Quot sunt figuræ sententiæ quæ Orationis dispositionem ornant?

Figuræ sententiæ, quibus exornatur Orationis dispositio, duæ sunt Metabasis, & Apodioxis.

De *METABASI.*

Quid est Metabasis?

Metabasis sive Transitio est figura, quâ ab aliâ orationis parte ad aliam transimus.

Hæc vel imperfecta est, vel perfecta.

Imperfecta est, quâ dicitur vel quid dictum sit, vel quid dicendum fuerit. Prioris generis est illud *Sallustii* apud *Jug. De Africa & ejus incolis, ad necessitudinem rei, satis dictum.* Posterioris est illud *Cic.* pro *Rosc. Amer. Age nunc illa videamus Judices, quæ consecuta sunt.*

Perfecta est, quâ dicitur tam de quo dictum sit, quam de quo dicendum erit. Ut *Cic.* 2. de *off. Sed expositis adolescentium officiis, quæ valeant ad gloriam adipiscendam, deinceps de beneficentiâ, ac liberalitate dicendum est.*

☞ Dicitur Μετάβασις Metabasis à μεταβαίνω transeo, ut quæ aliud nihil sit, quam formula transeundi ab unâ orationis parte ad aliam.

De

De APODIOXI.

Quid est Apodioxis?

Apodioxis sive Rejectio est figura, qua aliquid vel omnino ab oratione nostra removemus, vel in alium locum, aut tempus rejicimus.

Prioris generis est illud *Cic.* pro S. *Rosc.* *Permulta sunt, quæ dici possunt, quare intelligatur summam tibi facultatem fuisse malefi ii suscipiendi: quæ non idcirco prætereo, quod te ipsum non libenter accuso: verùm eo magis etiam, quod si de illis cædibus velim commemorare, quæ tum factæ sunt istâ eadem ratione quâ S. Roscius occisus est, vereor ne ad plures oratio mea pertinere videatur.*

Posterioris est illud *Cic.* pro *lege Manil.* *Sed de Lucullo dicam alio loco,* Et illud *Cic.* 2. de *Orat.* *Sed nunc quidem, quoniam id temporis est, surgendum censeo, & requiescendum: post meridiem, si ita vobis est commodum loquemur aliquid, nisi forte in crastinum differri mavultis.* Item 1. *Tusc.* *Sed nunc quidem valetudini tribuamus aliquid cras autem, & quot dies erimus in Tusculano, agamus hæc, & ea potissimum, quæ levationem habeant ægritudinum formidinum, cupiditatum; qui omni è Philosophia est fructus uberrimus.*

☞ Dicitur Ἀποδιώξις Apodioxis ab ἀποδιώκω aliquo ex loco expello, quod aliquid ab oratione nostra omnino, vel in aliud tempus, locumve rejicientes, illud inde in præsenti quasi expellere videmur.

N. *Ad ornandam orationem, quantum ad dispositionem ejus faciunt &* Digressio, *&* Reditus *ad rem post Digressionem; sed de illis suo dictum est loco.*

A que

Atque hæc de Internis Orationis Ornamentis; Tempus est jam ut ad externa progrediamur.

CAPUT XIX.

De Pronunciatione.

Quænam sunt externa Orationis ornamenta?

Externa Orationis Ornamenta duo sunt, *Pronunciatio* seu vocis prolatio, & *Actio* seu corporis gestus.

N. *Pronunciationis vox aliquando rem totam, tam vocis modulationem, quam corporis moderationem complectitur. Unde à Cicerone definitur,* Vocis & vultus & gestus moderatio cum venustate. Heren. *l.* 1. *Aliquando autem sumitur pro alterâ tantùm rei hujus parte, scilicet vocis enunciatione sive prolatione, præsertim ut apud nostrates vis vocis obtinet.*

¶ Longè melius docentur utraque hæc orationis ornamenta vivâ Institutoris voce gestuque, quàm ullis Rhetoricæ Artis præceptionibus. Quocirca in illa potissimùm parte censuerim esse incumbendum docendi præceptoribus. Ne tamen videatur aliquid operi huic nostro deesse, quod hæc de rebus pueris tradi in scholis solet; agi, & non quoque aliqua de Peroratis pronunciatione gestuque præcepta; sed vulgaria quidem illa communiaque subjiciemus. Interim non absre fore judico, si antequàm Præceptores aggrediantur laborem docendi pueros, quonam debeant vel vocis tono, vel corporis gestu orationem proferre, in primis id operam dent, ut docendi pueri, tam cantandi, quam saltandi artibus saltem leviter imbuantur. Illinc vocis hinc corporis moderationem addiscent, adeoque nullo post

non negotio ad rectam orationis pronunciationem inducuntur; quam alias multi difficillime, quidam nunquam assequuntur.

De OBSERVANDIS in PRONUNCIATIONE.

Quid est in Pronunciatione sive vocis prolatione observandum?

Observandum est in Pronunciatione sive vocis prolatione.

1. Ut oratio non eodem perpetuo tenore, sed grata vocis varietate proferatur.

2. Ut ne vox nimis intendatur, nimisve deprimatur.

3. Ut singulæ cujusque dictionis syllabæ, præsertim extrema distincte ac clarè proferatur.

4. Ut Emphatica, aliaque præcipuæ notæ verba, Tropi Figuræque insigniores, præsertim Antitheta seu sibi invicem respondentia, alteriori paulo vocis tono sonoque efferantur.

5. Ut sit vox quantum ad orationis partes (1) in *Exordio* submissa ac verecunda; (2) in *Narratione* simplex & aperta; (3) in *Partitione* tardior & clarior; (4) in *Confirmatione*, si *explicamus*, tenuis & media inter acutam & gravem; si *probamus*, gravis, agilis, acris; si *amplificamus*, contenta fortis & ponderans; (5) in *Confutatione* vehementior & severior; & si Ironice quid efferendum sit, jocosa; (6) in *Epilogo*, excitata quasi partâ victoriâ.

(6) Ut sit vox ratione affectuum (1) in *Miseratione*, flexibilis, plena, interrupta, flebilis; (2) in *Iracundia*, acuta, incitata, crebro interrupta, nucans, vacillans, & verba quasi tertiata proferens; (3) in *Metu* & *Verecundia*, contracta, demissa, hæsitans, & abjecta; (4) in *Voluptate* lenis, tenera, effusa, hilaris, remissa; (5) in *Dolore*, i. *sine commiseratione*, gravis, & obducta sono, &

& pressu imo; 2. *Cum commiseratione*, tristis, blanda, submissa; (7) in *Blandiendo, Fatendo, Rogando, Satisfaciendo* lenis & submissa; (8) in *Suadendo, Monendo, Promittendo*, gravis ac fortis; (9) in *Consolando* tristis, blanda, & submissa; (10) in *Laudando, Gratias agendo*, & similibus, læta, magnifica, sublimis.

Atque hæc breviter de vocis prolatione; dicendum deinceps de Corporis Actione.

CAP. XX.

De Corporis Actione.

Quid est in Actione sive Corporis Gestu observandum?

In Actione sive Corporis Gestu observandum est.

1. Quoad *corpus totum* (1) ut status ejus sit erectus. At si in coronâ vel ex pulpito perorandum aliqua ejus inclinatio vel in latera flexio non dedecebit. (2) Ut nec immobile instar trunci stet, nec agitetur instar rami à ventis impulsi.

2. Quoad *singulas corporis partes*, ut decous ermua gestus teneatur. (1) *Vultus*, ad quem frontis oculorumque conformatio pertinet, pro rerum natura sit lætus, tristis, blandus, minax, erectus, demissus.

Oculis apertis significari dicitur favor; *immotis & blandis* fiducia; *immotis & rigidis* vehementia; *conniventibus* dissimulatio, exspectatio, admiratio.

Nasus non nisi in sublannationibus suspendendus sive crispandus, quod cum sit *Mycterismus* dicitur.

Caput ad significandum modestiam, verecundiam humilitatem, demittatur; cæterà in bonâ præsertim causâ rigatur.

Cervix erecta sit, nec tamen rigida.

Humeri, ne nimis simul alleventur, nec seorsim, alternatimque in tergum reducantur.

Brachia, nisi in vehementi affectu non projicienda; dextrumque potius, quàm sinistrum brachium gestum conficiat.

Manum à sinistro latere optimè incipit, à dextro deponitur.

Pectus feriendum non est, uti nec femur.

Pedibus non alternatim insistendum; nec in dextrum lævumque latusquasi quis è lintre perorarer, vacillandum.

Pedum supplosio scenicis, quàm oratoribus accommodatior est.

Cui ista non sufficiunt, plura is videat, apud Ciceronem, *l.* 3 *ad Heren. Quintilian. l.* 11. *c.* 13. *Vossium in Institut. Oratoriis, Butlerum*; aliosque plurimos. Nos hæc paucula delibasse contenti, manum jam in præsenti tabulâ tollimus.

Index,

INDEX.

A.

Adjunctum 23
Admiratio 109
Ænigma 48
Ætiologia 89
Allegoria 45
Anacœnosis 84
Anadiplosis 58
Anaphora 60
Anastrophe 77
Anomœosis 93
Antanaclasis 68
Anthypophora 82
Antimetabole (91)
Antimetathesis ibid.
Antistœchon 79
Antitheton 95
Antonomasia 9
Apheresis 79
Apocope ibid.
Apodioxis 112
Apodosis 92
Apophasis 96
Aporia 101
Aposiopesis 102
Apostrophe 105
'A à v. Exeratio
Asteismus 107
Asyndeton 51
Aversio 105
Auxesis 38, (93)

C.

Catachresis 35
Causa 12
Causatum 13
Charientismus 107
Chria 88
Climax 59
Color 90
Collatio
Comparatio 91
Conclusio 83
Contraria 37
Correctio 101

D.

Decrementum 97
Deesis 109
Diaphora
Diatyposis 90
Diosyrmus 106

Diaresis 55
Digreßio (92)
Disparata 31
Dubitatio 101

E.

Ecphonesis 100
Effectum 17
Efficiens 15
principalis ibid.
instrumentalis ibid.
Ellipsis 50
Enumeratio 83
Epanalepsis 62
Epanodos 63
Epanorchosis 101
Epenthesis 79
Epimone 67
Epiphonema (92)
Epistrophe 61
Epitrophe 86
Epizeuxis 56
Erotesis 104
Exclamatio. 100
Execratio 108
Exemplum v. *Paradigma*
Ἐξ ργασία 70

F

Figura 49
dictionis 50
sententiæ 80
Finis 19
Forma 14
Formatum 14

G.

Genus 4
Gnome 88

H.

Hermus 99
Homœoptoton 75
Homœoteleuton 74
Hypallage 77
Hyberbole 38
Hyphen 54
Hypobole 82
Hypophora ibid.
Hypotyposis 90
Hysterologia 78

I.

Icon 92
Imago ibid.
Imitatio v. *Mimesis*
Incrementum 96
Individuum 5
Interrogatio 104
Ironia 29
à contrario 37
à disparato 31

L.

Litote (95)

Materia

M.

Materia 13
Materiatum ibid.
Mediana Repetitio 64
Medium
Merismus 89
Mesarchia 65
Mesoteleuton 66
Metabasis 111
Metalepsis 41
Metaphora 26
Metathesis 76
Metonymia
- *Materiæ* 13
- *formæ* 14
- *efficientis* 16
  - *principalis* ibid.
  - *instrumentalis* 17
- *finis* 19
- *Subjecti* 20
  - *antecedentis* 22
  - *continentis* 21
  - *signati* ibid.
  - *objecti* 21
- *adjuncti* 23
  - *connexi* 25
  - *consequentis* ibid.
- *signi* 24

Mimesis 108
Miosis 38, 94
Mycterismus 115

N.

Naema 88

O.

Objectum 22
Obsecratio 109
Oxymoron (90)

P.

Palilogia 96
Parabole 91
Paradiastole 94
Paradigma 91
Paradoxum 97
Paragoge 79
Paralipsis (95)
Parachésis 74
Paregmenon 72
Paromœon 73
Paromologia 86
Paronomasia 71
Pars
- *essentialis* 6
- *integralis* 6

Paanismus 105
Periphrasis 58
Pleonasmus 52
Ploce 68
Polyptoton 57
Polysyndeton 52

Prolepsis 81
Propositio 83
Prosapodosis 82
Prosopopœia 103
Prosthesis 79
Protasis 83

R.

Reditus (92)
Redditio 92
Rejectio
Remotio 8
Reticentia 102
Rhetorica 1

S.

Sarcasmus 106
Schema v. Figura
Sermocinatio 102
Signum 24
Species 5
Subjectum 20
Subjectio 82
Sustentatio 98
Symbole 93
Symploce 62
Synaresis 53
Syncope 79
Synchoresis
Synecdoche 3 generis 7
Synecdoche 3 speciei 7
Synecdoche 3 individui 8
Synecdoche 3 totius
Synecdoche 3 totius essentialis 9
Synecdoche 3 totius integralis 11
Synecdoche 3 partis
Synecdoche 3 partis essentialis 10
Synecdoche 3 partis integralis 11
Synœcioſis 95
Synonymia 69
Syrmus 99

T.

Tapinosis (94)
Tmesis 55
Totum 4 universale 4
Totum 4 essentiale 5
Totum 4 integrale 6
Transitio 111
Tropologia 2
Tropus 2

V.

Votum 110

Quædam

Quædam addenda, delenda, & emendanda.

PAg. 9. l. 27. ante *Paris* adde *&*. p. 17 l. 18. lege, *itaque*. p. 18. l. 12. dele *Sic*, &c. usque ad *Hoc* p. 20. l. 21. pro *si ut* leg. *sive* p. 21. l. 19. leg. *illo*. p. 22. l. 8. leg. *arduus autem*. p. 26. l. 30. leg. *inserendo*. p. 27. l. 6. leg. *respectu* ib. 14. *Simili*. 28. 11. Irarum. ib. 13. ego vidi. ib. 27. post *humanorum* adde *partiumve* 30. 23. conditionum. 31. 14. quod *non* sit. 33. 18. palam. 34. 16 vita. 35. dele *ad conficiendum Tropum*. ib. 25. abutimur. 38. 7. Meiósis. ib. 21. *Hyperboles* 39. 28. Ut &. ib. 31. ligustri. 40. 8. 20. tidisse. 41. 2. duleedine. ib. 11. post *tur*, adde *quam indigneri quod à Poeta tribuitur*. 42. 6 in genere. ib. 34. somno 44. 1. intelligi. ib 2. Trojanos. 47. 32. *Si* à. 49. 19 à recta. 52. 3. Quæ sunt. ib. 23. dele *non necessaria*. 54. 5. una sive simul. 56. 21. post *sententia*, adde *sine ulla casuum variatione*. 61. 19. nihil *urbi*. 62. 24. ni fastidium. 63. 18. duæ voces in præcedente positæ sententia eodem & sensu & sono sed ordine -- 64. 3. posteriore. 67. 16. τὸ -- δῶμα. ib. 17. φράζεσθαι. ib. 19. Ἐπιμονὴ Epimone. 68. 20. priori. 69. 21. orationi. 70 20. approbamus. ib. 26. repetenda. 73. 13. ὅμοιος ib. 21. colorum. 76. 23. vel artis vel naturæ. 78 13. Τὸ ὁλοχύα 79. 13 dele *illarum*. 81. 23. voluptati. 83. 18. an ne ib. 19. dicendorum. 84. 7. quid tandem. 85 10. quasi dixisset. ib. 17. dele *enim*. 88. 14. generale. 90. 2. loquacis. 91. 11. præceptori. 94. 7. illam. 96. 20. Posthumie.

Post hanc paginam, eædem recurrunt figuræ numerales usque à pagina nonagesima 3 in reperita itaque pagina. 92. l. 12. lege *dicamus materiam* -- 93. 17. lege *sunt octo Litotes, Paralipsis, Apophasis*, &c. dele porro in eadem & in sequente pagina totum quod dicitur de Auxesi & Tapinosi,

Tapinosi, quippe de quibus dictum supra lib. 1. c. 20. [illegible] 96. 24. vincire. 97. 9. gravissimum. 98. 10. frequenter. [illegible] 22. φράζομαι 100. 7. Epanorchosis. ib. 8. -- sopop[illegible] Erotesis, -- Pæanismus, ib. 20. dispari. 102. 18. reti[illegible]tur. 103. 28. alloquimur. 105. 7. quos. ib. 6. converte[illegible] dicit. ib. 23. Pæanismus. 107. 10. nobis. 113. 2[illegible] 114. 16. altiori.

Alia porro minora quædam occurrent in literis, [illegible]ctis, vel accentibus, errata; sed hæc relinquimus ca[illegible] Lectori inter legendum observanda & corrigenda. E[illegible] humanum est: erratis hominum, & præsertim Typo[illegible]phorum, condonare est humanitatis.